

ΚΕΦ.ΙΙΙ.- ΚΥΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ

Ο κλάδος κύριας σύνταξης του ΙΚΑ και κάθε ειδικού Ταμείου καλύπτει τους ασφαλιστικούς κινδύνους: Γήρας, αναπηρία, θάνατος. Για κάθε ένα κίνδυνο εξ αυτών υπάρχουν ειδικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις. Οι εξ αυτών ισχύουσες για **αναπηρία** και **θάνατο**, είναι αισθητά πιο ευνοϊκές από εκείνες που απαιτούνται για σύνταξη **λόγω γήρατος**.

Σε σύνταξη λόγω γήρατος και λόγω αναπηρίας μπορεί να προστρέξει ο **άμεσα** ασφαλισμένος. Ο **έμμεσα** ασφαλισμένος⁽¹⁾ θεμελιώνει ίδιο δικαίωμα σε σύνταξη σε περίπτωση θανάτου του προστάτου άμεσα ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας.

Δικαίωμα σε σύνταξη **λόγω γήρατος** θεμελιώνεται με τη συμπλήρωση του οριζόμενου ορίου ηλικίας και την πραγμάτωση των ημερών εργασία (Η.Ε.) στην ασφάλιση, για το ΙΚΑ ή της Συντάξιμης Υπηρεσίας (Σ.Υ.) για τα ειδικά Ταμεία. Απονομή σύνταξης χωρίς όριο ηλικίας σε ελάχιστες περιπτώσεις απαντώνται (11.100 ΗΕ ή 37ετία, 35 ετία για ασφαλισμένους σε ειδικά Ταμεία και σε όσους εμπίπτουν στις ρυθμίσεις που αφορούν τους τυφλούς, τετραπληγικούς- παραπληγικούς, τους πάσχοντες, από ειδική αναιμία και τους νεφροπαθείς. Περί όλων αυτών γίνεται ειδική αναφορά κατωτέρω.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η σύνταξη του είδους αυτού διακρίνεται σε "πλήρη" και "μειωμένη" . Εννοιολογικός προσδιορισμός του κάθε όρου δεν έχει γίνει. Παρά ταύτα στην ασφαλιστική πρακτική δεν αναφέρονται σοβαρά προβλήματα επ'αυτού.

Μειωμένη είναι η σύνταξη που απονέμεται από το Φορέα μετά από τη συμπλήρωση ειδικών προϋποθέσεων που θέτει προς τούτο ο νόμος⁽²⁾ πρόωρα, κατά πέντε το πολύ έτη ηλικίας ενωρίτερο από το πλήρες όριο, το ποσό της οποίας καταβάλλεται μειωμένο κατά 1/267 της πλήρους, για κάθε μήνα ηλικίας που λείπει από το κανονικό όριο ηλικίας που προβλέπεται.

Τουναντίον **πλήρης** είναι η σύνταξη που απονέμεται με βάση τις οργανικές διατάξεις κάθε φορέα μετά τη συμπλήρωση των νομίμων ασφαλιστικών προϋποθέσεων και του πλήρους ορίου ηλικίας όπου απαιτείται κατά περίπτωση, το ποσό της οποίας δεν υπόκειται σε μείωση κατά 1/267 όπως στη μειωμένη σύνταξη προβλέπεται.

Α΄ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΙΚΑ

Οι οριζόμενες από τη νομοθεσία του ΙΚΑ προϋποθέσεις για την απονομή σύνταξης λόγω γήρατος ισχύουν από τα έτη 1961 και 1978, δηλαδή πολύ πριν τεθούν σε εφαρμογή οι "θεσμικοί νόμοι"⁽³⁾. Με αυτούς και άλλους νεώτερους ελάχιστη, βελτιωτική όμως, αλλαγή επήλθε, με κορύφωση το ν.3029/2002 που θέσπισε την 37ετή ασφάλιση ή 11.100 ΗΕ για σύνταξη αδιαφόρως ηλικίας.

1.-Προϋποθέσεις για πλήρη σύνταξη.

Με την επιφύλαξη των οριζομένων για τους διπλοσυνταξιούχους (βλ. κατωτέρω παρ. Β/8), από το ΙΚΑ, οι τασσόμενες προϋποθέσεις για **πλήρη** συνταξιοδότηση στους "**παλαιούς**" ασφαλισμένους, συνοπτικά είναι οι ακόλουθες:

α) Η.Ε. 11.100 (37ετία) αδιαφόρως ορίου ηλικίας , άνδρες-γυναίκες.

β) Η.Ε. 10.500 (35ετία) και όριο ηλικίας 58 ετών, άνδρες - γυναίκες.

γ) Η.Ε. 10.500 (35ετία), από τις οποίες 7.500 Η.Ε. στα ΒΑΕ και όριο ηλικίας 55 ετών , άνδρες - γυναίκες.

δ) Η.Ε. 10.000 και όριο ηλικίας 62 ετών οι άνδρες και 57 οι γυναίκες.

ε) Η.Ε. 4.500 και όριο ηλικίας 65 ετών οι άνδρες και 60 οι γυναίκες.

στ) Η.Ε. 4.500 από τις οποίες 3.600 στα ΒΑΕ από τις οποίες πάλιν οι 1.000 Η.Ε. στα τελευταία 13 χρόνια και όριο ηλικίας 60 ετών οι άνδρες και 55 οι γυναίκες.

ζ) Η.Ε. 5.500 και όριο ηλικίας 55 ετών οι μητέρες με ανήλικο παιδί ή ενήλικο και ανίκανο για εργασία.

η) Η.Ε. 3.500 και συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας (άνδρες - γυναίκες) από 1.1.2003 μέχρι 31.12.2007 (μεταβατική ρύθμιση).

Στις περιπτώσεις γ',δ',ε'και ζ' προβλέπεται **και μειωμένη σύνταξη**.

2.-Ανάλυση προϋποθέσεων πλήρους σύνταξης.

Οι προαναφερθείσες συνοπτικά προϋποθέσεις στις λεπτομέρειές τους έχουν ως έπεται:

α' Σύνταξη με 37 έτη ασφάλισης.

Η πλέον πρόσφατη ρύθμιση είναι αυτή που καθιερώνει δικαίωμα σε σύνταξη με 37 έτη ασφάλισης ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας. Ο ν.3029/2002, στο άρθρ. 2 παρ. 2 (ΔΕΝ 2002 σ.973), ορίζει:

"2.Ασφαλισμένοι μέχρι 31.12.1992 στο ΙΚΑ (.....) θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 Ημερών Εργασίας (ΗΕ) , ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.....".

Απαιτεί η ως άνω διάταξη "συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 Η.Ε....." και μέχρι 300 ΗΕ κατ'έτος. Προδήλως αναφέρεται σε χρόνο ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε στο φορέα απονομής της σύνταξης. Ωστόσο, περαιτέρω προσδιορίζει ότι "για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης" λαμβάνεται υπόψη:

Πρώτο: "Ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή **εξαρτημένης εργασίας**" σε άλλο φορέα ο οποίος μεταφέρεται με τους κανόνες της διαδοχικής ασφάλισης.

Δεύτερο: Ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στο Δημόσιο, σε ΝΠΔΔ ή στους ΟΤΑ (α και β βαθμίδας) ο οποίος μεταφέρεται είτε με τους κανόνες διαδοχικής ασφάλισης, (για τους μετά την 1.1.1983 διορισθέντες στις αντίστοιχες Υπηρεσίες), είτε με τις διατάξεις των άρθρ. 4-6 του ν.1405/83 (ΔΕΝ 1984 σ.33), δηλαδή με εξαγορά (για τους διορισθέντες μέχρι 31.12.1982).

Τρίτο: Ο χρόνος πραγματικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας σε χώρες στις οποίες εφαρμόζονται οι Κανονισμοί της Ε.Ε. ή οι Δ.Σ.-ΚΑ που έχει συνάψει η χώρα μας (εγκ. ΙΚΑ 66/2002).

Είναι σαφές από τις ανωτέρω διατάξεις ότι για τη συμπλήρωση της 37ετίας, λαμβάνεται υπόψη μόνο η εξ υποχρεωτικής ασφάλισης επελθούσα τοιαύτη λόγω παροχής **εξαρτημένης εργασίας**. Το σαφές τούτο νόημα επιβεβαιώνεται από την αυτή διάταξη και κατά τρόπο αρνητικό. Ορίζεται λοιπόν ότι:

"Δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των 37 ετών ασφάλισης (άρα, προσθέτουμε εμείς, ή των 11.100 Η.Ε.), ο χρόνος ασφάλισης πέραν των 300 Η.Ε. ανά έτος, ως και κάθε άλλος πραγματικός ή πλασματικός χρόνος".

Έτσι περίοδοι ασφαλίσεως στο ΤΕΒΕ, ΤΑΕ, ΤΣΑ κ.α. καθώς και περίοδοι που αναγνωρίστηκαν ή θέλουν αναγνωρισθεί σε φορείς μισθωτών χωρίς πραγματική παροχή εξαρτημένης εργασίας, όπως είναι η στρατιωτική υπηρεσία, γονική άδεια, εκπαιδευτική άδεια, περίοδοι επιδότησης ανεργίας ή ασθενείας στην τελευταία 10ετία πριν από τη συνταξιοδότηση κ.α. δεν προσμετρούνται για τη συμπλήρωση των 37 ετών ή των 11.100 Η.Ε.

Πρέπει, όμως, να προσθέσουμε ότι ο χρόνος ασφάλισης από τους ανωτέρω που δεν λαμβάνεται υπόψη για τη θεμελίωση δικαιώματος, προσμετρείται στο λοιπό χρόνο της 37ετίας για την προσαύξηση της σύνταξης. Παράδειγμα: 37 έτη ασφάλισης ή 11.100 Η.Ε. θεμελιωτικά δικαιώματος και 2 έτη ασφάλισης στο ΤΕΒΕ μας δίνουν σύνταξη για 39 έτη.

β'.35ετία ή 10.500 Η.Ε.

Με τη πραγματοποίηση 10.500 Η.Ε. όλες από παροχή εξαρτημένης εργασίας και μέχρι 300 ΗΕ κατά ημερολογιακό έτος και τη συμπλήρωση του 58ου έτους της ηλικίας (άνδρες-γυναίκες) απονέμεται από το ΙΚΑ πλήρης σύνταξη. Οι ΗΕ από ασφάλιση με ιδιότητα επαγγελματία, από προαιρετική ασφάλιση, από αναγνώριση κλπ. δεν προσμετρούνται για τη συμπλήρωση των 10.500 ΗΕ (ν.825/78 άρθρ. 10, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) . Κατ'εξαίρεση προσμετρούνται οι ΗΕ από αναγνώριση της στρατιωτικής υπηρεσίας και μάλιστα άνω των 300 ετησίως.

γ'. 35ετία ή 10.500 Η.Ε. από τις οποίες 7.500 Η.Ε. στα ΒΑΕ

Κατ'εξαίρεση δικαίωμα σε πλήρη σύνταξη από το ΙΚΑ θεμελιώνει και ο ασφαλισμένος που έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας (άνδρας - γυναίκα) και πραγματοποίησε 10.500 Η.Ε. στην ασφάλιση από τις οποίες 7.500 σε Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (ΒΑΕ) - ν.2874/2000 άρθρ. 32, ΔΕΝ 2001 σ.122).

Στην προκειμένη περίπτωση και οι 10.500 ΗΕ, κατ'επέκταση και οι 7500 στα ΒΑΕ, πρέπει να προέρχονται από παροχή εξαρτημένης εργασίας και μόνο, όπως στην περίπτωση β' ανωτέρω συμβαίνει. Ωστόσο, στην παρούσα περίπτωση, με ειδική νομοθετική πρόβλεψη και η αναγνώριση της στρατιωτικής υπηρεσίας λαμβάνεται υπόψη, για τη θεμελίωση του δικαιώματος με 10.500 ΗΕ και μάλιστα πριν από τη συμπλήρωση του 58ου έτους της ηλικίας όχι όμως για τη συμπλήρωση των 7.500 ΗΕ στα ΒΑΕ (ν.3029/2002 άρθρ. 2 παρ. 7).

δ'. Πραγματοποίηση 10.000 Η.Ε.

Επίσης, πλήρη σύνταξη από το ΙΚΑ απονέμεται, στους άνδρες με τη συμπλήρωση του 62ου και στις γυναίκες του 57ου έτους της ηλικίας και πραγματοποίηση 10.000 ΗΕ, από οποιαδήποτε μορφή ασφάλισης (υποχρεωτική, προαιρετική, από αναγνώριση κλπ.) ή διαδοχική ασφάλιση σε κάθε είδους φορέα ή το Δημόσιο.

ε'. Πραγματοποίηση τουλάχιστον 4.500 Η.Ε.

Αφορά τις MINIMUM προϋποθέσεις συνταξιοδότησης. Ειδικότερα, βάσει αυτής πλήρη σύνταξη από το ΙΚΑ δικαιούνται οι άνδρες με τη συμπλήρωση του 65ου και γυναίκες του 60ού έτους της ηλικίας και πραγματοποίηση από 4.500-9999 ΗΕ με οποιαδήποτε ιδιότητα και αιτία, ως αμέσως ανωτέρω.

στ'. Απασχόληση σε ΒΑΕ.

Άνδρες με τη συμπλήρωση του 60ού και γυναίκες του 55ου έτους της ηλικίας και την πραγματοποίηση τουλάχιστον 4500 ΗΕ από οποιαδήποτε αιτία, από τις οποίες όμως, 3600 ΗΕ στα ΒΑΕ, από τις οποίες 1000 ΗΕ μέσα στα τελευταία 13 έτη πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή την υποβολή της αιτήσεως για σύνταξη, δικαιούνται πλήρους συντάξεως από το ΙΚΑ.

ζ'. Μητέρες ανηλίκων.

Γυναίκες, μητέρες ανηλίκων τέκνων ή ενηλίκων αλλά ανικάνων για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος, με τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους και την πραγματοποίηση 5.500 ΗΕ δικαιούνται πλήρη σύνταξη από το Ίδρυμα υπό τον όρο ότι δεν είναι συνταξιούχοι του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ ή άλλου φορέα κύριας ασφαλίσεως, από δική τους εργασία,

Για τη συμπλήρωση των 5.500 ΗΕ δεν συνυπολογίζεται ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθενείας ή ανεργίας (βλ. Κεφ. ΙΙ. παρ. Β/3/ε) ή συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας (βλ. Κεφ. ΙΙ. παρ. Β/3/στ).

Ούσης εν ζωή της μητέρας το δικαίωμα δεν μπορεί να ασκηθεί, αν'αυτής, από τον πατέρα⁽⁴⁾.

η'. Μεταβατική διάταξη.

Με την πραγματοποίηση 3500 ΗΕ οποτεδήποτε αλλά με κανόνες υποχρεωτικής ασφάλισης με την ιδιότητα του μισθωτού, ύστερα από αίτηση που πρέπει να υποβληθεί από 1.1.2003 μέχρι 31.12.2007 απονέμεται σύνταξη λόγω γήρατος από το Ίδρυμα, σε πρόσωπα που διατέλεσαν ασφαλισμένα και κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης μέσα στην εν λόγω περίοδο συμπλήρωσαν ή συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας (άνδρας - γυναίκα), δηλαδή γεννήθηκαν μεταξύ των ετών 1938 και 1942.

Πρόσθετη προϋπόθεση για τη θεμελίωση αποτελεί ο αιτών - αιτούσα να μην παίρνει και να μη δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο, ΟΓΑ, ΝΠΔΔ ή άλλο Οργανισμό κύριας σύνταξης.

3.-Προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος σε μειωμένη

σύνταξη.

Η δυνατότητα λήψεως **μειωμένης** σύνταξης από το ΙΚΑ είναι θεσμοθετημένη από του έτους 1951 (α.ν.1846/51 άρθρ. 28 παρ. 5). Η σχετική διάταξη υπέστη έκτοτε διάφορες τροποποιήσεις, σε τρόπο ώστε στο προκείμενο θέμα να ισχύουν τα παρακάτω.

Από τις περιπτώσεις α' έως η' που αναφέρονται ανωτέρω υπό την ένδειξη "2. Ανάλυση προϋποθέσεων πλήρους

σύνταξης" μόνο στις κατηγορίες γ', δ', ε' και ζ', συντρέχει και δικαίωμα **μειωμένης** τοιαύτης. Όπου κατωτέρω γίνεται λόγος για Η.Ε. στην ασφάλιση, λογίζονται εκείνες που αναγνωρίζονται και για την **πλήρη** σύνταξη, όπως κατά περίπτωση αναλύονται στην περίπτ. 2 ανωτέρω.

Ειδικότερα, δικαίωμα σε μειωμένη σύνταξη, ο ασφαλισμένος του ΙΚΑ αποκτά με την:

α. Πραγματοποίηση 10.500 ΗΕ (35ετία) από τις οποίες, 7500 ΗΕ στα ΒΑΕ σε ηλικία από 53 ετών συμπληρωμένων, άνδρες - γυναίκες αντί των 55 ετών που απαιτούνται για πλήρη σύνταξη (περίπτ. 2/γ). Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η πραγματοποίηση ΗΕ στην ασφάλιση τα τελευταία πέντε έτη πριν από την υποβολή της αίτησης για σύνταξη.

β. Πραγματοποίηση 10.000 ΗΕ και τη συμπλήρωση ηλικίας 60 ετών οι άνδρες και 55 ετών οι γυναίκες, αντί των 62 και 57 ετών αντίστοιχα που απαιτούνται για πλήρη σύνταξη (περίπτ. 2/δ).

Επιπρόσθετα απαιτείται όπως από τις ως άνω 10.000 ΗΕ ανά 100 τουλάχιστον ΗΕ να έχουν πραγματοποιηθεί σε καθένα από τα πέντε ημερολογιακά έτη τα αμέσως προηγούμενα του έτους, κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση για σύνταξη.

γ. Πραγματοποίηση από 4500-9999 ΗΕ και τη συμπλήρωση ηλικίας 60 ετών οι άνδρες και 55 ετών οι γυναίκες, αντί των 65 και 60 ετών αντίστοιχα που απαιτούνται για πλήρη σύνταξη (περίπτ.2/ε).

Και στην περίπτωση αυτή απαιτείται όπως από τις ως άνω ΗΕ ανά 100 τουλάχιστον ΗΕ να έχουν πραγματοποιηθεί σε καθένα από τα πέντε ημερολογιακά έτη, τα αμέσως προηγούμενα του έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση για σύνταξη.

δ. Πραγματοποίηση 5.500 ΗΕ και συμπλήρωση του 50ού έτους της ηλικίας, οι μητέρες με ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανίκανο για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος.

Εν πάση περιπτώσει για τη θεμελίωση δικαιώματος σε μειωμένη σύνταξη ειδικώς στη παρούσα περίπτωση δεν απαιτείται η πραγματοποίηση ΗΕ στην ασφάλιση την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης για σύνταξη.

Σε κάθε περίπτωση από τις ανωτέρω α-δ' η πλήρη σύνταξη που προκύπτει για όσους ζητήσουν να συνταξιοδοτηθούν από 1.1.2003 και εφεξής, καταβάλλεται μειωμένη κατά 1/267 της πλήρους σύνταξης, για κάθε μήνα ηλικίας που λείπει από το όριο ηλικίας που απαιτείται αντίστοιχα για πλήρη σύνταξη (βλ. παράδειγμα κατωτέρω)

4.- Τρόπος Υπολογισμού του ποσού της σύνταξης ΙΚΑ

(παλαιοί ασφαλισμένοι).

Οι συντελεστές που προσδιορίζουν το βασικό ποσό της **πλήρους** συντάξεως είναι:

- Ο συντάξιμος μισθός (Σ.Μ.) και
- Το ποσοστό συντάξεως επ'αυτού.

Οι συντελεστές αυτοί λειτουργούν αδιαφόρως της νομικής βάσεως στην οποία στηρίζεται το δικαίωμα (π.χ.35ετία, 37ετία, μητέρες κλπ.) ή του τυχόν ειδικού καθεστώτος στο οποίο διανύθηκε η ασφάλιση (π.χ. μικτή ασφάλιση, Βαρέα και Ανθυγιεινά επαγγέλματα (ΒΑΕ), κ.ά.). **Δεν εφαρμόζονται**, όμως, οι εν λόγω συντελεστές, όπως κατωτέρω αναλύονται, σε όλο το φάσμα της ασφαλίσεως, εάν μέρος αυτής διανύθηκε σε άλλο φορέα (διαδοχική ασφάλιση) ή σε κράτη της Ε.Ε. ή σε χώρες με τις οποίες η Ελλάδα υπέγραψε Διμερή Διεθνή Σύμβαση Κοινωνικής ασφαλίσεως⁽⁵⁾.

α. Συντάξιμος μισθός.

αα) Για την εξεύρεσή του διακρίνουμε **δύο υποπεριπτώσεις**.

Πρώτη. Αυτή αφορά στα πρόσωπα που θα ζητήσουν σύνταξη από το ΙΚΑ **μέχρι 31.12.2004**. Στην περίπτωση αυτή αθροίζονται οι κατά μήνα αποδοχές που έλαβε ο ασφαλισμένος σε ένα έκαστο έτος από **τα πέντε ημερολογιακά έτη τα προηγούμενα του έτους υποβολής της αιτήσεως** επί των οποίων υπολογίσθηκαν οι εισφορές. Αποδοχές πέραν του Τεκμαρτού Ημερομισθίου (Τ.Η.) της ανωτάτης ασφαλιστικής κλάσεως, δεν λαμβάνονται υπ'όψη.

Δεύτερη. Αυτή αφορά στα πρόσωπα που θα δικαιωθούν συντάξεως με αίτηση που θα υποβληθεί **από 1.1.2005 και μετά**.

Στην περίπτωση αυτή θα αθροίζονται οι κατά μήνα αποδοχές που έλαβε ο ασφαλισμένος σε ένα έκαστο έτος από τα **πέντε ημερολογιακά έτη που επιλέγει** εντός της δεκαετίας που προηγείται του έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση για σύνταξη (Ν.3029/2002 άρθρ. 2 παράγρ. 9 (ΔΕΝ 2002 σελ. 973), επί των οποίων υπολογίσθηκαν οι εισφορές.

Οι αποδοχές πέραν του Τ.Η. στην πρώτη περίπτωση ή του ορίου του ημερήσιου μισθού της ανωτάτης ασφαλιστικής κλάσεως στη δεύτερη περίπτωση, όπως καθένα ισχύει κατά την καταβολή των εισφορών, δεν λαμβάνονται υπ'όψη. Επίσης δεν λαμβάνονται υπ'όψη, σε κάθε περίπτωση, τα δώρα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και το επίδομα αδειάς. Τουναντίον προσμετρείται κάθε άλλη πρόσθετη αμοιβή που έλαβε ο ασφαλισμένος (επιδόματα ισολογισμού, bonus, αμοιβή υπερωριών, εργασίας των Κυριακών και άλλων εξαιρεσιμών ημερών κλπ.), επί της οποίας καταβλήθηκαν εισφορές, και πάντοτε, όλες μαζί, μέχρι του πιο πάνω κατά περίπτωση ορίου.

ββ) Οι αποδοχές των πρώτων (4) τεσσάρων ετών της πενταετίας ή των περισσότερων ετών κατά τα κατωτέρω σημειούμενα, πάντως **πλην των αποδοχών του τελευταίου έτους** πριν από την υποβολή της αιτήσεως για σύνταξη, **αναπροσαρμόζονται με ένα συντελεστή** που αποτελεί το λόγο του Τ.Η. της 15ης ασφαλιστικής κλάσεως του Δεκεμβρίου του τελευταίου έτους πριν από την υποβολή της αιτήσεως, προς το Τ.Η. της ίδιας ασφαλιστικής κλάσεως του Δεκεμβρίου του έτους στο οποίο ανάγονται οι αναπροσαρμόζόμενες αποδοχές. Τα ΤΗ όλων των ασφαλιστικών κλάσεων κατ'έτος αναπροσαρμόζονται. Έτσι, οι συντελεστές που προκύπτουν από έτος σε έτος είναι διαφορετικοί και σκοπό έχουν το να αναπροσαρμωθούν οι αποδοχές των παρελθόντων ετών σε τρέχουσες τιμές, χωρίς για την επί πλέον διαφορά να έχουν καταβληθεί ή να αναζητούνται εισφορές.

Με τα εν λόγω δεδομένα, για όσους υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησεως μέσα στο έτος 2003, οι συντελεστές αναπροσαρμογής των αποδοχών, ανά έτος, της τελευταίας 5ετίας (1998-2002) έχουν ως ο ΠΙΝΑΚΑΣ Α' κατωτέρω, αδιαφόρως αν το έτος 2002 (τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αιτήσεως) έχει πραγματοποιηθεί ασφάλιση⁽⁶⁾.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α'

Τ.Η. 15ης Ασφα. Κλ.	Τ.Η.15ης Ασφ. Κ. Προηγ. 5ετίας			
31.12.2002	Έτος	σε δρχ.	Σε ευρώ	Συντελεστής
σε ευρώ				
1	2	3	4	
39,61	1998	11.430	33,54	1,1809
39,61	1999	11.880	34,86	1,1362
39,61	2000	12.360	36,27	1,092
39,61	2001	13.040	38,27	1,035
39,61	2002	-	39,61	-

γγ) Το σύνολο των ούτως αναπροσαρμοσμένων αποδοχών της κρίσιμης πενταετίας **διαιρείται δια του αριθμού των ημερών Εργασίας (Η.Ε.)** που πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλιση μέσα στην 5ετία αυτή, εφ'όσον είναι τουλάχιστον 1.000. Εάν οι ημέρες στην 5ετία υπολείπονται των 1.000 (άνεργοι, μή συνεχώς απασχοληθέντες κλπ.), παρεκτείνεται μέχρι συμπληρώσεως των 1.000 Ημερών, στην ανάγκη δε και πέραν της κρίσιμης 10ετίας πριν από την υποβολή της αιτήσεως για σύνταξη των προσώπων που θα υποβάλουν αίτηση από 1.1.2005 και μετά.

Το πηλίκον της διαιρέσεως μας δίνει **το μέσο ημερομίσθιο της 5ετίας, το οποίο εντάσσεται στην οικεία ασφαλιστική κλάση** που ισχύει το μήνα Δεκέμβριο του έτους πριν από την υποβολή της αιτήσεως. Το 25πλάσιο του Τ.Η. της ασφαλιστικής κλάσεως στην οποία εμπίπτει το μέσο ημερομίσθιο της 5ετίας αποτελεί τον **Συντάξιμο Μισθό του υπό συνταξιοδότηση.**

Οι ασφαλιστικές κλάσεις, τα Τ.Η. αυτών και το 25πλάσιό τους της 31.12.2002 είχαν ως ο ακόλουθος ΠΙΝΑΚΑΣ Β'.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β'

Ημερήσιος Μισθός	Ασφ/κή	Τ.Η.	
Ευρώ	Κλάση	Ευρώ	25πλάσιο
Από 0-9,11	1η	8,57	214,25
9,12-10,84	2η	10,3	257,5

10,85-12,88	3η	12,39	309,75
12,89-15,13	4η	14,24	356,00
15,14-17,31	5η	16,44	411,00
17,32-19,56	6η	18,68	467,00
19,57-21,63	7η	20,74	518,50
21,64-23,54	8η	22,78	569,50
23,55-25,73	9η	24,88	622,00
25,74-27,61	10η	26,88	672,00
27,62-30,34	11η	28,76	719,00
30,35-32,89	12η	31,35	783,75
32,90-35,78	13η	34,14	853,50
35,79-38,57	14η	37,05	926,25
38,58-41,19	15η	39,61	990,25
41,20-43,83	16η	42,31	1.057,75
43,84-46,29	17η	44,81	1.120,25
46,30-48,84	18η	47,35	1.183,75
48,85-51,48	19η	49,91	1.247,75
51,49-53,85	20ή	52,33	1.308,25
53,86-56,13	21η	54,73	1.368,25
56,14-58,65	22η	57,04	1.426,00
58,66-61,42	23η	59,72	1.493,00
61,43-64,24	24η	62,57	1.564,25
64,25-67,03	25η	65,36	1.634,00
67,04-69,83	26η	68,13	1.703,25
69,84-72,50	27η	70,93	1.773,25
72,51-75,39	28η	73,57	1.839,25

Ειδική ασφαλιστική κλάση⁽⁷⁾

0,01 - 6,23 11η Ειδική 6,23 155,75

β. Ποσοστά συντάξεως στον συντάξιμο μισθό.

Για να ολοκληρωθεί ο τρόπος υπολογισμού της συντάξεως, είναι ανάγκη να εξευρεθεί το ποσοστό συντάξεως. Τούτο **διαμορφώνεται από δύο επί μέρους ποσοστά:**

αα) Από το **βασικό ποσοστό**, κατά ασφαλιστική κλάση για Η.Ε. μέχρι 3.299, που υπολογίζεται στο 25πλάσιο του Τ.Η. της ασφαλιστικής κλάσεως στην οποία εντάσσεται το μέσο ημερομίσθιο της 5ετίας που επέλεξε ο ασφαλισμένος. Το βασικό αυτό ποσοστό παρίσταται, στον επόμενο ΠΙΝΑΚΑ Γ' στην πρώτη οριζόντια σειρά αυτού, κατά ασφαλιστική κλάση, από τη 5η μέχρι την 28η.

ββ) Από **προσαυξήσεις** ανά 300 Η.Ε. πέραν των 3.000 Η.Ε., κλιμακωτά προσδιοριζόμενες σε ποσοστά αναλόγως της ασφαλιστικής κλάσεως στην οποία εντάσσεται το μέσο ημερομίσθιο της κρίσιμης 5ετίας και των συνολικών Η.Ε. στην ασφάλιση, ως εξής:

- Το βασικό ποσοστό κάθε ασφαλιστικής κλάσεως (πρώτη σειρά του επομένου ΠΙΝΑΚΑ) προσαυξάνεται κατά 1% ανά 300 Η.Ε. από τις 3.300 έως 7.799 (βλ. ακολουθούντα ΠΙΝΑΚΑ).

- Για Η.Ε. από 7.800 και άνω, **τα ποσοστά προσαυξήσεως** ορίζονται ανά 300 Η.Ε. στις ασφαλ. κλάσεις: 1η και 2η σε **1,5%** στην 3η **1,8%**, στην 4η **1,9%**, στην 5η **2,1%**, στην 6η **2,2%**, στις ασφ. κλάσεις 7η μέχρι και 11η σε **2,3%** και από τις ασφ. κλάσεις 12η έως 28η (ανώτατη) σε ποσοστό **2,5%** (ΑΝ 1846/51 άρθρ. 29 παράγρ. 1 στοιχ. β', όπως τροποποιήθηκε και ισχύει).

Υπάρχουν όμως και **δύο περιπτώσεις επιπρόσθετης αυξήσεως** των εν λόγω ποσοστών 1-2,5%, κατά 20%. Δηλαδή το 1% γίνεται 1,20%, το 1,50% γίνεται 1,80%, το 1,80% γίνεται 2,16% κ.ο.κ. μέχρι και το 2,50% που γίνεται 3%. Τούτο συμβαίνει όταν ο υπό συνταξιοδότησιν **έχει ασφαλισθεί στα ΒΑΕ, αλλά δεν λαμβάνει σύνταξη κατά τον Κανονισμό ΒΑΕ:**

- Είτε διότι διακόπηκε η ασφάλιση στα ΒΑΕ λόγω αλλαγής επαγγελματικής ειδικότητας ή λόγω εξαιρέσεως της ειδικότητας από τους πίνακες των επαγγελματιών τούτων (ν.1902/90 άρθρ. 32 παράγρ.8).

- Είτε διότι ο ενδιαφερόμενος αιτείται και λαμβάνει σύνταξη με 10.500 Η.Ε. κατά τις διατάξεις περί 35ετίας (Ν.825/78 άρθρ. 10 παράγρ. 4).

Η αύξηση γίνεται ανά 300 Η.Ε. στα ΒΑΕ υπό διάφορους προϋποθέσεις.

Εν πάση περιπτώσει, εμείς, για λόγους απλουστεύσεως και ευχερεστέρου υπολογισμού του ποσοστού συντάξεως στο 25πλάσιο του Τ.Η. της ασφαλιστικής κλάσεως στην οποία εμπίπτει το μέσο ημερομίσθιο της κρίσιμης πενταετίας, **συντάξαμε τον ΠΙΝΑΚΑ Γ΄** που ακολουθεί, στον οποίο, μετά την πρώτη οριζόντια σειρά ποσοστών, συγχωνεύσαμε τα δύο πιο πάνω α΄ και ββ΄ ποσοστά (βασικό και προσαυξήσεις), ανάλογα με τον αριθμό Η.Ε. που έχουν πραγματοποιηθεί στην ασφάλιση και ασφαλιστική κλάδη, χωρίς τις προσαυξήσεις 20% για τα ΒΑΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ΄

ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΥ ΜΙΣΘΟΥ⁽⁸⁾

Η.Ε.ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	Ασφαλ. Κλάσεις και ποσοστό επί του 25πλασίου του Τ.Η.							
	5η	6η	7η	8η	9η	10η	11η	12η-28η
1-3299	46	43	40	38	36	34	32	30
3300-3599	47	44	41	39	37	35	33	31
3600-3899	48	45	42	40	38	36	34	32
3900-4199	49	46	43	41	39	37	35	33
4200-4499	50	47	44	42	40	38	36	34
4500-4799	51	48	45	43	41	39	37	35
4800-5099	52	49	46	44	42	40	38	36
5100-5399	53	50	47	45	43	41	39	37
5400-5699	54	51	48	46	44	42	40	38
5700-5999	55	52	49	47	45	43	41	39
6000-6299	56	53	50	48	46	44	42	40
6300-6599	57	54	51	49	47	45	43	41
6600-6899	58	55	52	50	48	46	44	42
6900-7199	59	56	53	51	49	47	45	43
7200-7499	60	57	54	52	50	48	46	44
7500-7799	61	58	55	53	51	49	47	45
7800-8099	63,10	60,2	57,30	55,30	55,30	51,30	49,30	47,50
8100-8399	65,20	62,4	59,60	57,60	55,60	53,60	51,60	50,00
8400-8699	67,30	64,6	61,90	59,90	57,90	55,90	53,90	52,50
8700-8999	69,40	66,8	64,20	62,20	60,20	58,20	56,20	55,00
9000-9299	71,50	69	66,50	64,50	62,50	60,50	58,50	57,50
9300-9599	73,60	71,2	68,80	66,80	64,80	62,80	60,80	60,00
9600-9899	75,70	73,4	71,10	69,10	67,10	65,10	63,10	62,50
9900-10199	77,80	75,6	73,40	71,40	69,40	67,40	65,40	65,00
10200-10499	79,90	77,8	75,70	73,70	71,70	69,70	67,70	67,50
10500-10799	82,00	80	78,00	76,00	74,00	72,00	70,00	70,00
10800-11099	84,10	82,2	80,30	78,30	76,30	74,30	72,30	72,50
11100-11399	86,20	84,4	82,60	80,60	78,60	76,60	74,60	75,00

Παρατηρήσεις.

Από την ανάλυση του ΠΙΝΑΚΑ Γ΄ προκύπτει ότι οι ανήκοντες σε μικρές ασφαλιστικές κλάσεις απολαμβάνουν υψηλότερων ποσοστών συντάξεως από εκείνους που ανήκουν σε μεγαλύτερες. Τούτο εκφράζει **την εσωτερική αλληλεγγύη των ασφαλιστικών κλάσεων**, που έχει την έννοια ότι οι υψηλόμισθοι πριμοδοτούν τους χαμηλόμισθους με ποσοστά. Παρά ταύτα η προκύπτουσα σύνταξη συγκεκριμένης ασφαλιστικής κλάσεως δεν είναι μεγαλύτερη εκείνης της αμέσως ανωτέρω όμοιας με τις αυτές Η.Ε.

Για το χρόνο ασφάλισης πέραν των 11.399 Η.Ε., τα ποσοστά συντάξεως ανά 300 Η.Ε. αυξάνονται για την 5η ασφ. κλάση ανά **2,1** ποσοστιαίες μονάδες, για την 6η ασφαλιστική κλάση ανά **2,2** όμοιες μονάδες, για τις 7η έως 11η ασφαλιστικές κλάσεις ανά **2,3** τέτοιες μονάδες και για τις υπόλοιπες ασφαλιστικές κλάσεις (12η έως 28η) ανά **2,5** ποσοστιαίες μονάδες και μέχρι το ποσοστό της συντάξεως να φθάσει το 100% του 25πλασίου του Τ.Η. της ασφαλιστικής κλάσεως στην οποία εντάχθηκε το μέσο ημερομίσθιο της 5ετίας, όπως την προσδιορίσαμε ανωτέρω.

Από τα ανωτέρω προκύπτει το συμπέρασμα ότι όσο περισσότερες Η.Ε. πραγματοποιούμε στην ασφάλιση και όσο μεγαλύτερο μέσο όρο αποδοχών διασφαλίζουμε κατά την κρίσιμη 5ετία, τόσο μεγαλύτερο ποσό συντάξεως μας απονέμεται.

Παράδειγμα: Έστω ότι ο "Χ" ασφαλισμένος είχε κανονικό ασφαλιστικό βίο. Υποβάλλει αίτηση για σύνταξη μέσα στο 2003, με μηνιαίες αποδοχές της προηγούμενης 5ετίας ως κατωτέρω, οι οποίες μετατρέπονται σε ετήσιες και προσαυξάνονται με τους συντελεστές που σημειώσαμε στην περίπτ. α/ββ.

Αποδοχές	Μήνες	Ετήσιες	Μετατροπή	Συντελεστής	Αναπροσ/νες
----------	-------	---------	-----------	-------------	-------------

Έτος	κατά μήνα	απασχ.	Αποδοχές	σε ευρώ	αναπροσαρμ.	αποδοχές
1998	320.000	12	3.840.000	11.269	1,1809	13.309
1999	335.000	12	4.020.00	11.797	1,1362	13.405
2000	350.000	12	4.200.000	12.326	1,0920	13.461
2001	375.000	12	4.500.000	13.206	1,035	13.668
2002	ευρώ 1.174	12	14.087	14.087	---	14.087

Σύνολα σε ευρώ 62.685 67.930

Δεδομένου ότι στη συγκεκριμένη 5ετία υπήρξε πλήρης απασχόληση, διαιρούμε τις 67.930 (αναπροσαρμοσμένες αποδοχές) δια των 1.500 Η.Ε. (5X300) και έχουμε **μέσο ημερομίσθιο της 5ετίας** ευρώ 45,29 (67.930:1500), το οποίο ανήκει στην 17η ασφαλιστική κλάση του ΠΙΝΑΚΑ της παραγρ. Α/γ ανωτέρω. Το Τ.Η. αυτής είναι 44,81, ήτοι **συντάξιμος μισθός** 1.120,25 (44,81X25).

Το ποσό της συντάξεως που θα απονεμηθεί στον εν λόγω συντάξιμο μισθό συναρτάται απολύτως με το **ποσοστό** συντάξεως, που είναι ανάλογο του αριθμού των Η.Ε. που έχουν πραγματοποιηθεί στην ασφάλιση μέχρι την ημέρα υποβολής της αιτήσεως για σύνταξη και το οποίο καταχωρίζεται στην τελευταία στήλη του Πίνακα Γ'.

Ενδεικτικά:

Αν οι Η.Ε. είναι 4.500, το ποσοστό συντάξεως ανέρχεται σε 35% ήτοι σύνταξη 392,09 ευρώ.

Αν οι Η.Ε. είναι 5.500, το ποσοστό συντάξεως ανέρχεται σε 38% ήτοι σύνταξη 429,95 ευρώ.

Αν οι Η.Ε. είναι 7.500, το ποσοστό συντάξεως ανέρχεται σε 45% ήτοι σύνταξη 504,11 ευρώ.

Αν οι Η.Ε. είναι 10.000, το ποσοστό συντάξεως ανέρχεται σε 65% ήτοι σύνταξη 728,16 ευρώ.

Αν οι Η.Ε. είναι 10.500, το ποσοστό συντάξεως ανέρχεται σε 70% ήτοι σύνταξη 784,18 ευρώ.

Αν οι Η.Ε. είναι 11.100, το ποσοστό συντάξεως ανέρχεται σε 75% ήτοι σύνταξη 840,19 ευρώ.

Στο ποσό της προκύπτουσας κατά περίπτωση συντάξεως **προστίθεται και το ποσοστό αναπροσαρμογής (αυξήσεως) των συντάξεων** που δόθηκε ή θα δοθεί για το έτος υποβολής της αιτήσεως συνταξιοδότησεως. Εκείθεν η σύνταξη θα αναπροσαρμόζεται κάθε φορά με βάση την κλιμάκωση, αναλόγως ποσού, που χορηγείται (βλ. κατωτ.).

Επίσης στο τελικό ποσό της συντάξεως υπολογίζονται επιπροσθέτως **και οι προσαυξήσεις οικογενειακών βαρών** (βλ. κατωτέρω), καθώς και η επικουρική σύνταξη από το ΙΚΑ-TEAM ή άλλο επικουρικό Ταμείο.

γ. Κατώτατα όρια Συντάξεως (ΚΟΣ).

αα) Η προκύπτουσα κατά τα ανωτέρω σύνταξη είναι η λεγόμενη **οργανική σύνταξη**. Αν το ποσό αυτής υπολείπεται από το καθοριζόμενο κάθε χρόνο ΚΟΣ, ο συνταξιούχος λαμβάνει το ΚΟΣ.

Για το έτος 2002 το ΚΟΣ ανερχόταν σε ευρώ 377,08 (ΔΕΝ 2002 σελ. 571). Η διαφορά μεταξύ του καταβαλλομένου (τυχόν ανωτέρου) ΚΟΣ και της οργανικής συντάξεως καθενός, αποτελεί τρόπον τινά προνοιακό επίδομα για το οποίο το Ίδρυμα δεν εισέπραξε εισφορές.

ββ) Ειδικά στα πρόσωπα που κατέστησαν **συνταξιούχοι μετά την 1.1.93** ή θα καταστούν στο μέλλον, ως παλαιοί ασφαλισμένοι, και έχουν πραγματοποιήσει στην ασφάλιση πλέον των 4.500 Η.Ε. και λαμβάνουν τα ΚΟΣ, στο ποσό αυτών προστίθεται προσαύξηση 1% για κάθε 300 Η.Ε. επί πλέον των 4.500 Η.Ε., που υπολογίζεται στο 25πλάσιο του Τ.Η. της ασφαλιστικής κλάσεως στην οποία βασίσθηκε η οργανική σύνταξη. Η προσαύξηση αυτή χορηγείται και στους εκ των ανωτέρω λαμβάνοντες ποσόν συντάξεως άνω των ΚΟΣ, εφόσον όμως, ΚΟΣ και προσαύξηση υπερβαίνουν το λαμβανόμενο ποσό συντάξεως⁽⁹⁾. Στην περίπτωση αυτή δικαιολογείται και η τυχόν υπέρβαση του 100% του 25πλάσιου του Τ.Η. επί της οποίας υπολογίσθηκε η οργανική σύνταξη (ΓΕ-ΙΚΑ Σ60/4/27.2.94, ΔΕΝ 1994 σελ. 888).

γγ) Εν πάση περιπτώσει, τα ΚΟΣ καταβάλλονται αναλόγως μειωμένα σε περίπτωση καταβολής μειωμένης συντάξεως.

Επίσης ο συνταξιούχος του ΙΚΑ, **δεν δικαιούται των ΚΟΣ** όταν λαμβάνει και άλλη σύνταξη από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ, το ΙΚΑ ή άλλο φορέα κυρίας ασφάλισης. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται από το ΙΚΑ το ποσό της οργανικής συντάξεως, εκτός και αν το άθροισμα των δύο ή τυχόν περισσότερων συντάξεων υπολείπεται του ΚΟΣ, πλήρους ή μειωμένης του ΙΚΑ, προσαυξημένου κατά 25%, οπότε καταβάλλεται από το Ίδρυμα η διαφορά.

δδ) Στους συνταξιούχους που έχουν χαμηλό ετήσιο ατομικό και οικογενειακό εισόδημα χορηγείται μηνιαίως και Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ). Οι προϋποθέσεις απονομής και το ύψος του επιδόματος ορίζονται κατ'έτος με υπουργική απόφαση.

δ. Ειδικές περιπτώσεις.

Οι ανωτέρω στις περιπτ. α-γ' αναλύσεις αφορούν σε πρόσωπα που είχαν πλήρη απασχόληση ή μερική τοιαύτη με αποδοχές όμως ανώτερες του 25πλάσιου του Τ.Η. της 1ης ειδικής ασφαλιστικής κλάσεως (βλ. αυτή στο τέλος του ΠΙΝΑΚΑ Β'), τα οποία πρόσωπα συνταξιοδοτούνται με συμπληρωμένο το πλήρες ή και μεγαλύτερο τούτου όριο ηλικίας που προβλέπεται κατά περίπτωση, ή με 11.100 Η.Ε. (37ετία), αδιαφόρως ηλικίας, και με όλη την ασφάλιση διανυθείσα στο ΙΚΑ ή σε συγχωνευθέν στο ΙΚΑ Ταμείο κυρίας ασφαλίσεως.

Σε περίπτωση που συντρέχουν **άλλες προϋποθέσεις, ισχύουν άλλοι κανόνες.** Έτσι έχουμε:

αα) Μειωμένη σύνταξη. Συνίσταται όπως προαναφέραμε, στην κατά 5 έτη ηλικίας το πολύ ενωρίτερα συνταξιοδότηση, εν σχέσει με τα απαιτούμενα κάθε φορά έτη για την πλήρη σύνταξη, αλλά όχι σε ηλικία μικρότερη των 60 ετών για τον άνδρα και των 55 ομοίων για τη γυναίκα στις συνήθεις περιπτώσεις. Εξαιρέση αποτελούν η μητέρα με ανήλικο παιδί ή παιδί ανίκανο για εργασία, που θεμελιώνει δικαίωμα σε μειωμένη σύνταξη στο 50ό έτος της ηλικίας της και η μειωμένη σύνταξη στο 53ο, αντί του 55ου έτους ηλικίας, για άνδρες - γυναίκες που έχουν πραγματοποιήσει 10.500 Η.Ε. στο σύνολο (35ετία) από τις οποίες 7.500 Η.Ε. στα ΒΑΕ (βλ. ανάλυση ανωτ. περίπτ. 3).

Η χρησιμότητα του θεσμού είναι διαφιλονικούμενη. Μόνο για τις μητέρες με ανήλικα παιδιά μπορεί να αποτελεί πανάκεια, υπό τον όρο ότι θα παραμείνουν στο σπίτι τους για την ανατροφή των τέκνων τους. Στους λοιπούς ο θεσμός της μειωμένης συντάξεως γίνεται πολλές φορές μέσον προς κατάχρησιν, διότι κατά τα ισχύοντα (Ν.2676/99 άρθρ. 63, βλ.Κεφ. XV.) λαμβάνουν ταυτοχρόνως τη σύνταξη και τις αποδοχές τους από παράλληλη απασχόληση κάθε είδους.

Εν πάση περιπτώσει, το γνώρισμα της συντάξεως αυτής, το οποίο την αντιδιαστέλλει από την **πλήρη** σύνταξη, είναι ότι το ποσό της πλήρους όπως προκύπτει από τις αναλύσεις των παραγρ. α'και β' ανωτέρω, μειώνεται κατά 1/267, ήτοι 0,375% για κάθε μήνα ηλικίας που λείπει από το όριο ηλικίας για πλήρη σύνταξη.

Παράδειγμα: Ο άνδρας που δικαιούται σύνταξη από το ΙΚΑ με 4.500 Η.Ε. σε ηλικίας 65 ετών και τη ζητεί στα 60, θα τύχει μειώσεως του ποσού της πλήρους συντάξεως κατά 60/267 ήτοι 0,375% για κάθε μήνα ελλείποντα από το 65ο έτος της ηλικίας, επομένως συνολικά 22,5% (60Χ0,375).

Εάν έχει στην ασφάλιση 10.000 Η.Ε., οπότε την πλήρη σύνταξη τη δικαιούται σε ηλικία 62 ετών, και τη ζητήσει στα 60, η μείωση θα είναι 24/267 ήτοι 9%.

ββ) Μερική απασχόληση. Μολονότι η μορφή τέτοιας απασχόλησης δεν απαντάται στον τραπέζικό χώρο, πρέπει να σημειώσουμε ότι ανέκαθεν οι μερικώς απασχολούμενοι, αδιαφόρως ύψους αποδοχών, υπήγοντο υποχρεωτικώς στην ασφάλιση του ΙΚΑ (ΑΝ 1846/51 άρθρ. 2 παράγρ. 1, όπως αντικ. με το Ν.4476/65 άρθρ. 2 παράγρ. 1). Τον κανόνα αυτό επανεπιβεβαίωσε και ο Ν.1892/90 άρθρ. 38 και 39 (ΔΕΝ 1990 σελ. 876), όπως το άρθρ. 38 αντικαταστάθηκε με τον Ν.2639/98 άρθρ. 2 (ΔΕΝ 1998 σελ. 1174) και συμπληρώθηκε με τον Ν.2874/2000 άρθρ. 7 (ΔΕΝ 2001 σελ. 122). Εν τω μεταξύ για τους μερικώς απασχολούμενους εκδόθηκε και το ΠΔ 508/91 (ΔΕΝ 1992 σελ. 87), με το οποίο ρυθμίσθηκαν θέματα υπολογισμού του ποσού της συντάξεως τούτων.

Με βάση το εν λόγω ΠΔ, η σύνταξη των **αποκλειστικά εργαζομένων με μερική** απασχόληση που αμείβονται με ημερήσιο μισθό ίσο ή μικρότερο της 1ης ειδικής ασφαλιστικής κλάσεως⁽¹⁰⁾ υπολογίζεται όπως και των εχόντων πλήρη απασχόληση. Η διαφορά έγκειται στο ότι το ποσοστό συντάξεως που προκύπτει κατά την περίπτ. β' θα υπολογισθεί στο 25πλάσιο του Τ.Η. της 1ης αυτής ειδικής ασφαλιστικής κλάσεως (για το έτος 2002 ευρώ 155,75), οπότε το ύψος της συντάξεως είναι πολύ χαμηλό. Για το λόγο αυτό προβλέφθηκε ότι η σύνταξη αυτή δεν μπορεί να καταβάλλεται σε ποσό μικρότερο του 1/2 του ΚΟΣ (για το 2002 ευρώ 188,54).

Για τους ασφαλισμένους που έχουν απασχοληθεί **διαδοχικά με πλήρη και μερική** απασχόληση και οι οποίοι ως μερικά απασχολούμενοι έχουν ασφαλισθεί στην ειδική πρώτη ασφαλιστική κλάση, για τον υπολογισμό της συντάξεώς τους εφαρμόζονται τα αμέσως ανωτέρω αν ο χρόνος που έχουν πραγματοποιήσει στη μερική απασχόληση είναι περισσότερος του ημίσεος του κατά περίπτωση απαιτούμενου για τη **θεμελίωση** συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Αν ο χρόνος της πλήρους απασχολήσεως είναι περισσότερος του ημίσεος του κατά περίπτωση απαιτούμενου για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος του ΙΚΑ, το ποσό της συντάξεως καθορίζεται κατά τους ορισμούς των παραγρ. α'και β' ανωτέρω και δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ηλικιακό της διαιρέσεως του γινομένου του αριθμού των Η.Ε. που πραγματοποιήθηκαν με πλήρη απασχόληση επί το ποσό του ΚΟΣ, δια του αριθμού των Η.Ε. που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση για τη **θεμελίωση** του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Αν το προκύπτον από τη διαίρεση ποσό είναι μεγαλύτερο του ΚΟΣ, καταβάλλεται το ΚΟΣ, πράγμα κατά τη γνώμη μας παράδοξο.

γγ) Απασχολούμενοι κατ'οίκον του εργοδότη.⁽¹¹⁾.

δδ) Διαδοχική ασφάλιση (ΔΑ). Σε περίπτωση κατά την οποία ο χρόνος ασφαλίσεως που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος έχει διανυθεί και σε άλλο φορέα, λειτουργούν οι κανόνες της Δ.Α. Αυτοί δεν είναι όμοιοι για όλες τις εμφανιζόμενες περιπτώσεις⁽¹²⁾.

Αναλόγως ιδιόμορφος είναι και ο τρόπος υπολογισμού της συντάξεως με προσμέτρηση και χρόνου ασφαλίσεως που διανύθηκε σε κράτη-μέλη της Ε.Ε. ή σε χώρες με τις οποίες η χώρα μας κύρωσε Διμερή Διεθνή Σύμβαση Κ.Α.

5.-Ειδικές κατηγορίες.

Με ειδικές διατάξεις καθιερώθηκαν ευνοϊκότερες των ανωτέρω προϋποθέσεις συνταξιοδοτήσεως σε διάφορες κατηγορίες που αφορούν σε όλους τους φορείς όπως είναι οι τυφλοί, τετραπληγικοί - παραπληγικοί, αναιμικοί και νεφροπαθείς. Άλλες δεν άπτονται στο τραπεζοϋπαλληλικό κλάδο⁽¹³⁾.

Για τους **τυφλούς** κατ'αρχήν και τους **τετραπληγικούς- παραπληγικούς, αναιμικούς και νεφροπαθείς** ελήφθησαν τα ακόλουθα μέτρα:

Στους πρώτους τους τυφλούς, ο ν.612/77 ορίζει ότι οι "τυφλοί εξ αμφοτέρων των οφθαλμών ασφαλισμένοι σε ασφαλιστικούς Οργανισμούς αρμοδιότητας του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών δικαιούνται σύνταξης λόγω γήρατος ανεξαρτήτου ορίου ηλικίας, εφόσον συμπλήρωσαν χρόνο ασφάλισης 15 ετών, ή προκειμένου για ασφάλιση υπολογιζόμενη κατά την νομοθεσία του οικείου φορέα σε ημέρες, 4050 ημέρες εργασίας" (ΗΕ).

Οι εν λόγω χρονικές προϋποθέσεις 15ετία ή 4050 ΗΕ παρέμειναν σταθερές και μετά το ν.1902/90 που αύξησε το χρόνο ασφάλισης για σύνταξη σε όλους τους λοιπούς ασφαλισμένους (βλ. ν.1902/90 άρθρο 27 παρ. 1 περ. 1^α τελευταίο εδάφιο και ν.1976/91 άρθρο 9 παρ. 6 στοιχείο β).

Κατά το ΣτΕ είναι αδιάφορο, αν η τύφλωση προϋπήρχε της υπαγωγής στην ασφάλιση ή επήλθε μετά από αυτήν ή ακόμη αν ο απαιτούμενος συντάξιμος χρόνος έχει διανυθεί ή συμπληρωθεί πριν ή μετά την εκδήλωση της παθήσεως⁽¹⁴⁾. Τουναντίον το ΙΚΑ δέχεται ότι η ευεργετική ρύθμιση του ν.612/77 αφορά εκείνους που ήταν τυφλοί κατά την υπαγωγή τους στην ασφάλιση (εγκ. 27/88). Το ποσόν της σύνταξης καθορίζεται ίσο με εκείνο που αντιστοιχεί σε χρόνο ασφάλισης 10.500 ημερών ή 35ετίας, χωρίς προσαύξηση λόγω απολύτου αναπηρίας, εκτός εάν ο εργαζόμενος επιλέξει τη συνταξιοδότησή του κατά τις γενικές διατάξεις, τόσο ως προς τις προϋποθέσεις, όσο και ως προς το ποσόν της σύνταξης. Τούτο προβλέπεται από ρητή διάταξη του ν.612/77 (εγκ.ΙΚΑ 113/87 και 20/90)⁽¹⁵⁾.

Με το ν.1902/1990 (άρθρο 40 παρ. 8) οι πιο πάνω ρυθμίσεις του ν.612/77 επεκτείνονται και ισχύουν και για τους τετραπληγικούς και παραπληγικούς. Να σημειωθεί ακόμη ότι οι συνταξιούχοι τετραπληγικοί δικαιούνται και το ειδικό εξωϊδρυματικό επίδομα του άρθρου 42 παρ. 1 ν.1140/81 όχι όμως κατά συρροή με το επίδομα απολύτου αναπηρίας (ν.1759/88 άρθρο 51 παρ. 7 εγκ. ΙΚΑ 124/88, 85/90, 44/93 (βλ. κατωτέρω περίπτ.6).

Το συνταξιοδοτικό ευεργέτημα των τυφλών επεκτάθηκε "και στους πάσχοντες από Βήτα ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναιμία ή μικροδρεπανοκυτταρική με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, που υποβάλλονται σε μετάγγιση αίματος και ασφαλιζονται στους ασφαλιστικούς Οργανισμούς αρμοδιότητας, σήμερα, του Υπουργείου Εργασίας και Κοιν. Ασφαλίσεων" (ν.2227/94 άρθρο 16 παρ. 3 και εγκ. ΙΚΑ 25/95 και 59/95).

Τέλος, με το ν.3075/2002 άρθρ. 1 παρ. 2, οι ως άνω περί τυφλών διατάξεις εφαρμόζονται και στους ασφαλισμένους οι οποίοι πάσχουν από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν υποστεί μεταμόσχευση νεφρού με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και έχουν 15ετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

6.-Επιδόματα.

Πέραν από τη σύνταξη που προκύπτει κατά τους ως άνω υπολογισμούς το Ίδρυμα χορηγεί και τα εξής επιδόματα.

α. Οικογενειακά επιδόματα.

Εάν ο συνταξιούχος έχει σύζυγο, το ποσό της βασικής σύνταξης του προσαυξάνεται κατά το ισόποσο του 1,5 ΗΑΕ ήτοι ευρώ 34,94 το έτος 2003 (23,29X1,5), με την προϋπόθεση ότι ο ή η σύζυγος δεν εργάζεται και δεν λαμβάνει σύνταξη από ασφαλιστικό φορέα, συμπεριλαμβανομένου και του ΟΓΑ, ή οποιουδήποτε ΝΠΔΔ ή το Ελληνικό Δημόσιο. Το επίδομα δικαιούται και η γυναίκα συνταξιούχος για τον άνεργο και μη συνταξιοδοτούμενο σύζυγο (ΣτΕ: 1261/94 ΔΕΝ 1995 σ.343 και 5728/96 ΕΔΚΑ 1998 σ.481 ΓΕ: ΙΚΑ Σ62/66/4.7.2003), εξασφαλιζομένης πλήρως της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών-γυναικών.

Για τα παιδιά, το ποσό της βασικής σύνταξης προσαυξάνεται κατά 20% για το πρώτο, 15% για το δεύτερο και 10% για

το τρίτο, υπό την προϋπόθεση ότι το παιδί είναι άγαμο και δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του ή το 24ο, εάν συνεχίζει τις σπουδές του και οπωσδήποτε δεν εργάζεται, δεν παίρνει σύνταξη ή δεν παίρνει γι'αυτό προσαύξηση ο άλλος γονεύς. Ωστόσο το ποσό που προκύπτει δεν μπορεί να είναι, για το έτος 2003, ανώτερο των 139,8 ευρώ για το πρώτο παιδί, των 104,85 ευρώ για το δεύτερο και των 69,9 ευρώ για το τρίτο.

Η προσαύξηση για τα παιδιά προϋποθέτει γνήσια ή αναγνωρισθέντα τέκνα ή και υιοθετηθέντα, εφόσον η υιοθεσία έχει γίνει τουλάχιστον ένα έτος πριν από την απονομή της σύνταξης. Επίσης προκειμένου περί γυναίκας συνταξιούχου, η προσαύξηση παρέχεται και για τα φυσικά της παιδιά.

Σε περίπτωση που το παιδί, πριν από το κατά περίπτωση όριο ηλικίας (18ο ή 24ο), παρουσιάζει πάθηση που το καθιστά ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία, η προσαύξηση της σύνταξης συνεχίζεται, όσο διαρκεί αυτή η ανικανότητα (ΑΠ 8/77 ΔΕΝ 33.1133) και μάλιστα χωρίς να κωλύεται από το γεγονός ότι το παιδί έπαυσε να είναι άγαμο (εγκ. 198/79, 143/87 και 200/86).

β. Επίδομα απόλυτης αναπηρίας.

Άν ο συνταξιούχος λόγω **αναπηρίας ή θανάτου** είναι σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη και συμπαράσταση άλλου προσώπου για την αντιμετώπιση των συνηθισμένων βιοτικών αναγκών το ποσό της βασικής σύνταξης προσαυξάνεται κατά 50%. Το ίδιο ισχύει για το συνταξιούχο λόγω γήρατος που κατέστη τυφλός (άρθρ. 42 παρ. 3 ν.1140/81) όχι όμως και για τον ασφαλισμένο που έχει συνταξιοδοτηθεί βάσει των ευεργετικών διατάξεων του ν.612/77 (βλ. ανωτ. περίπτ. 5).

Το επίδομα σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί το 20πλάσιο του εκάστοτε ΗΑΕ ούτε να υπολογισθεί επί ποσού σύνταξης ανωτέρου του εκάστοτε 25πλάσιου του ΤΗ της 10ης ασφαλιστικής κλάσης ήτοι το 2003 το ποσό των 699 ευρώ. Τούτο συνάγεται από τη συνδυασμένη ερμηνεία των διατάξεων του άρθρ. 5 παρ. 12 ν.825/78 και του άρθρ. 42 παρ. 3 ν.1140/81.-

Β΄ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ⁽¹⁶⁾

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Στην παρούσα παράγραφο προέχει να σημειώσουμε ότι τα Καταστατικά των πέντε ειδικών Ταμείων των τραπεζοϋπαλλήλων περιλαμβάνουν και θέματα συνταξιοδότησης **ειδικών κατηγοριών**, όπως είναι οι Διοικητές, Υποδιοικητές, Νομικοί Σύμβουλοι - Δικηγόροι, μέλη Σ.Ν.Π. κλπ. Αν και σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.7 του άρθρου 47 του ν.2084/92 "οι προβλεπόμενες από τις Καταστατικές των ειδικών Ταμείων του άρθρ. 9 ν.1976/91 προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και υπολογισμού σύνταξης και εφάπαξ βοήθηματος για Διοικητές, Υποδιοικητές, Προέδρους, Αντιπροέδρους, Διευθύνοντες Συμβούλους, Γενικούς Διευθυντές και εντεταλμένους Συμβούλους καταργήθηκαν από 24.8.1992, εν τούτοις το ενδιαφέρον του βιβλίου αυτού εστιάζεται στα δικαιώματα και τις αξιώσεις επί της σύνταξης μόνο των προσώπων που ασφαλίζονται στα οικεία Ταμεία με την ιδιότητα του **μισθωτού** δηλαδή στους καθ'αυτό **τραπεζοϋπαλλήλους**.

Στα Ταμεία αυτά οι προϋποθέσεις θεμελίωσης του δικαιώματος σε σύνταξη, το ποσό της σύνταξης, ο τρόπος υπολογισμού και οι άλλες συνιστώσες του δικαιώματος, ορίζονται από το Καταστατικό ενός εκάστου Ταμείου.

Οι θεσμικοί νόμοι⁽¹⁷⁾ άφησαν ανέπαφο τον κύκλο των ασφαλιζομένων σε κάθε Ταμείο προσώπων, επέφεραν όμως ουσιώδεις αλλαγές στις προϋποθέσεις θεμελίωσης του δικαιώματος σε σύνταξη, διατηρώντας τη διάκριση ως και πρότερον, σε άνδρες γενικώς, σε μητέρες και σε λοιπές γυναίκες, αλλά με νέες διαφορετικές προϋποθέσεις οι οποίες πάλιν υφίστανται και επί μέρους διαχωρισμούς, ανάλογα με το χρόνο αρχικής υπαγωγής στην ασφάλιση και ημερομηνία συμπλήρωσης της απαιτούμενης κατά περίπτωση Σ.Υ.

Από τις Καταστατικές διατάξεις κάθε Ταμείου παρέμειναν σε ισχύ μόνον η Συντάξιμη Υπηρεσία (Σ.Υ.) με τη συμπλήρωση της οποίας θεμελιώνεται το δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος κύριας ή επικουρικής. Ωστόσο όπου από τις διατάξεις αυτές προβλεπόταν θεμελίωση δικαιώματος με ΣΥ άνω των 25 ετών, το δικαίωμα θεμελιώνεται και με τη συμπλήρωση 25ετίας.

Επίσης καταργήθηκαν οι διατάξεις κάθε ειδικού Ταμείου που προέβλεπαν θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη με 15 ΣΥ σε γυναίκες που ασφαλίθηκαν σε οποιοδήποτε Φορέα το πρώτο από 1.1.1983 και μέχρι 31.12.1992.

Όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης ο νόμος όρισε ότι τα θέματα αυτά ".....διέπονται από τις ισχύουσες κάθε φορά Καταστατικές διατάξεις του κάθε Ταμείου (ν.1976/91 άρθρ. 9 παρ. 1-3)⁽¹⁸⁾.

Ως προς τα όρια ηλικίας τα καθιερωθέντα κατισχύουν εκείνων που ορίζονται από τα Καταστατικά, εκτός εάν τα τελευταία είναι μεγαλύτερα. Τα νέα όρια ηλικίας εφαρμόζονται και εκεί που το Ταμείο απένειμε σύνταξη αδιαφόρως ηλικίας (ν.1976/91 άρθρ. 9 παρ. 5), εκτός και αν πρόκειται για σύνταξη λόγω 35ετίας (ν.3029/2002, άρθρ. 2 παρ. 3 βλ. αμέσως κατωτ.).

Πάντως τα νέα όρια ηλικίας κυμαίνονται αναλόγως του χρόνου αρχικής ασφάλισης του άμεσου ασφαλισμένου (πριν ή

μετά την 31.12.1982), του χρόνου συμπλήρωσης της Σ.Υ. (πρίν ή μετά την 31.12.1997) και στους ασφαλισθέντες από 1.1. 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 με περαιτέρω υποδιαιρέσεις ανάλογα με το φύλο και την οικογενειακή κατάσταση των γυναικών.

Όρια ηλικίας δεν απαιτούνται:

- Για όσους είναι παντελώς τυφλοί, παραπληγικοί - τετραπληγικοί ή πάσχουν από μεσογειακή και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, ή είναι νεφροπαθείς (βλ. ανωτ. παρ. Α/5).
- Για όσους απολύονται χωρίς δική τους υπαιτιότητα (βλ. κατωτ. περίπτ. 7).
- Για όσους ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982 και από τα Καταστατικά των Ταμείων τους (πλην ΙΚΑ) προβλέπεται συνταξιοδότηση με 35ετή ασφάλιση χωρίς όριο ηλικίας. Η περίπτωση αυτή δεν ετύγχανε εφαρμογής στα ειδικά Ταμεία των Τραπεζοϋπαλλήλων, γιατί από τις Καταστατικές διατάξεις δεν προβλεπόταν η αντίστοιχη προϋπόθεση. Ωστόσο ο ν.3029/2002, με το άρθρ. 2 παρ. 3, καθιέρωσε και το δικαίωμα αυτό χωρίς όριο ηλικίας (βλ. περίπτ. 5/α κατωτ.).
- Για όσους έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση μέχρι 31.12.1982 και έχουν χρόνο πραγματικής ασφάλισης 7 ή 7,5-10 ετών, κατά περίπτωση, πέραν του απαιτούμενου για θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος τοιούτου, συμπεριλαμβανομένου και του της διαδοχικής ασφάλισης.

Ωστόσο, πρέπει να σημειώσουμε ότι ουσιαστικά καταργήθηκε η δυνατότητα θεμελίωσης δικαιώματος με χρόνο ελλείποντα του απαιτούμενου κατά περίπτωση μικρότερου του εξαμήνου (π.χ. αντί για 25ετία θεμελίωση με έτη 24,5). Θεμελιωμένου όμως του δικαιώματος με πλήρη 25ετή φερ'ειπίαν ΣΥ, η πραγματοποίηση τοιαύτης 25,5 ετών λογίζεται 26ετής ΣΥ για τον καθορισμό του ποσού της σύνταξης (ν.2084/92 άρθρο 47 παρ. 11).

Στην πρακτική της εφαρμογής η ειδοποιός διαφορά της έννοιας των όρων "**θεμελίωση δικαιώματος**" και "**καταβολή της σύνταξης**" είναι ότι ο υπάλληλος με τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση απαιτούμενης ΣΥ θεμελιώνει το δικαίωμα σε σύνταξη, αλλά για τη γέννηση της αξίωσης, δηλαδή την καταβολή του ποσού αυτής, θα πρέπει να συμπληρώσει και το προβλεπόμενο όριο ηλικίας.

Νέες προϋποθέσεις. Παράλληλα θεσπίσθηκαν και νέες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που δεν προβλέπονται από τα Καταστατικά, όπως είναι η σύνταξη της μητέρας με 3 παιδιά και 20ετή ασφάλιση, μειωμένη σύνταξη, συνταξιοδότηση με αυξημένο της 25ετίας χρόνο ασφάλισης χωρίς όριο ηλικίας κ.α.

Από το συνδυασμό πάντων των ανωτέρω προκύπτουν οι εξής τέσσερες **ενότητες** προϋποθέσεων τις οποίες και αναλύουμε στη συνέχεια:

α. Ασφαλισθέντες μέχρι 31.12.1982 συνταξιοδοτούμενοι με βάση τις Καταστατικές διατάξεις όπως ισχύουν μετά από τους "θεσμικούς νόμους".

β. Διατηρούμενες Καταστατικές διατάξεις.

γ. Νέες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

δ. Ειδικές κατηγορίες.

1.-Ασφαλισθέντες μέχρι 31.12.1982, συνταξιοδοτούμενοι με βάση τις Καταστατικές διατάξεις όπως ισχύουν μετά από τους "θεσμικούς νόμους".

Με δεδομένες τις Καταστατικές διατάξεις κάθε Ταμείου από τις οποίες διατηρείται ο προβλεπόμενος χρόνος ασφάλισης για θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη σε συνδυασμό με τα όρια ηλικίας των "θεσμικών νόμων" κατά κατηγορία το δικαίωμα σε σύνταξη θεμελιώνεται ως ακολούθως κατά ταμείο.

α'. Άνδρες γενικώς.

Οι άνδρες ασφαλισμένοι, αδιαφόρως της οικογενειακής κατάστασής τους, θεμελιώνουν το δικαίωμα σε σύνταξη από το ειδικό Ταμείο τους ως ακολούθως:⁽¹⁹⁾

αα) Οι ασφαλισθέντες μέχρι 31.12.1982 και πραγματοποιή-σαντες 25ετή Σ.Υ. μέχρι 31.12.1997, κατά τη συμπλήρωση αυτής θεμελίωσαν το δικαίωμα σε σύνταξη, αλλά για να τύχουν του ποσού αυτής έπρεπε την 31.12.1997 να είχαν συμπληρώσει και το 55^ο έτος της ηλικίας. Εάν η 25ετής ΣΥ είχε πραγματοποιηθεί μέχρι την ως άνω ημερομηνία αλλά δεν συνέτρεχε τότε και η ηλικία και πάλιν το δικαίωμα σε σύνταξη είναι θεμελιωμένο αλλά η αξίωση στο ποσό αυτής γεννάται από της συμπληρώσεως του ως άνω ορίου των 55 ετών. Το όριο αυτό, για τους άνδρες προβλεπόταν και από τα καταστατικά των επί μέρους ειδικών Ταμείων, αλλά με 30ετή Σ.Υ., χωρίς όριο ηλικίας, η οποία με τον ν.1976/91 άρθρο 9 παρ. 2 μειώθηκε σε 25ετή τοιαύτη. Εν πάση περιπτώσει το ως άνω όριο δεν απαιτείται και το δικαίωμα σε σύνταξη θεμελιώνεται και το ποσό αυτής καταβάλλεται εφόσον ο ασφαλισμένος πραγματοποιήσει 32 ετών Σ.Υ.

ββ) Στην περίπτωση που η 25ετής Σ.Υ. πραγματοποιείται μετά την 1.1.1998, γι'αυτούς που εισήλθαν στην ασφάλιση μέχρι 31.12.1982, αντί του 55^{ου} έτους της ηλικίας απαιτούνται.

Το 60,5 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώθηκε το 1998

Το 61 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώθηκε το 1999

Το 61,5 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώθηκε το 2000

Το 62 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώθηκε το 2001

Το 62,5 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώθηκε το 2002

Το 63 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώνεται το 2003

Το 63,5 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώνεται το 2004

Το 64 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώνεται το 2005

Το 64,5 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώνεται το 2006

Το 65 έτος αν η 25ετής Σ.Υ.συμπληρώνεται το 2007

Ωστόσο, εάν η 25ετής ασφάλιση πραγματοποιείται μετά την 1-1-98 τα ως άνω όρια ηλικίας δεν απαιτούνται αν, αντί της 25ετούς Σ.Υ., ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε το 1998 32,5 Σ.Υ. ή το έτος 1999 , 33 τοιαύτη, το 2000 33,5, το 2001 Σ.Υ.34 ετών, το 2002 Σ.Υ. 34,5 και το 2003 και μετά 35 ετών Σ.Υ. (ν.1976/91 άρθρ. 9 πρ. 5 στοιχ. δ΄και ν.2084/92 άρθρ. 48 παρ. 4 στοιχ. γ΄).

Αξίζει όμως να σημειώσουμε ότι στην κατηγορία αυτή των ασφαλισμένων οι ως άνω ρυθμίσεις δεν συνιστούν συνταξιοδοτικό ευεργέτημα, ως στερημένες πεδίου πρακτικής εφαρμογής. Η πραγματοποίηση της αυξημένης κατά περίπτωση Σ.Υ. με έναρξη ασφάλισης σε νεαρή ηλικία (20-35 ετών) εντάσσει τον ασφαλισμένο υποχρεωτικώς στην περίπτωση α΄ανωτέρω. Αντιθέτως, η είσοδος στην ασφάλιση μέχρι 31.12.1982 αλλά σε μεγάλη σχετικώς ηλικία, προϋποθέτει τη συμπλήρωση της αυξημένης Σ.Υ. σε ηλικία άνω των 60-65 ετών οπότε ο ασφαλισμένος διέπεται από άλλες διατάξεις.

β. Μητέρες⁽²⁰⁾ ανηλίκων ή αναπήρων παιδιών ή έγγαμες

με ανάπηρο σύζυγο.

αα. Προλεγόμενα. Κατά τις Καταστατικές διατάξεις των υπόψη πέντε Ειδικών Ταμείων, οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης της **έγγαμης ή μητέρας** διέφερε από Ταμείου σε Ταμείο. Συγκεκριμένα το δικαίωμα θεμελιωνόταν:

· **Στο ΤΣΠ-ΤΕ.** "Μετά 20 ετών ΣΥ εφόσον ήταν έγγαμες ή έχουν τέκνο, ανεξαρτήτως ηλικίας" (ΑΥΚΥ 45/3/1524/76, ΦΕΚ 502 Β).

· **Στο ΤΣΠ-ΑΤΕ.** Μετά από χρόνο ασφάλισης 15 ετών από πραγματική υπηρεσία μόνο στην ΑΤΕ, ανεξάρτητα με την ηλικία τους, εφόσον είναι μητέρες ανηλίκων τέκνων ή τέκνων που δεν έχουν συμπληρώσει το 24ο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν, σε ανεγνωρισμένες από το Κράτος Σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού (ΑΥΥΠΚΑ Φ 46/3239/1987, άρθρ. 15 παρ. 1 στοιχ. ββ, ΦΕΚ 108 Β).

· **Στο ΤΑΠ-ΕΤΒΑ.** Στο Ταμείο αυτό δύο είναι σχετικές διατάξεις:

- Η μία ορίζει ότι το δικαίωμα αποκτούσε η ασφαλισμένη, μετά 20ετή Σ.Υ., εφόσον συμπλήρωνε (.....) το 45ο έτος της ηλικίας αν ήταν έγγαμος ή είχε άγαμο τέκνο (άρρην ή θήλυ), το οποίο δεν συμπλήρωσε το 25ο έτος της ηλικίας του (Β.Δ.207/65 άρθρ. 17 παρ. 5 στοιχ. β).

- Νεώτερη διάταξη που τέθηκε σε εφαρμογή ένα μήνα πριν από το ν.1902/90, όρισε ότι δικαίωμα αποκτούσε η ασφαλισμένη μετά 20ετή Σ.Υ., από την οποία 15 έτη στην ασφάλιση του Ταμείου αυτού από πραγματική υπηρεσία στην ΕΤΒΑ, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας εφόσον είχε ανήλικο παιδί και είχε διορισθεί στην Τράπεζα αυτή μέχρι 31.12.1982 (ΠΔ

Η δεύτερη αυτή διάταξη, για την περίπτωση μας, επικαλύπτει την αμέσως προηγούμενη όμοια του αυτού Ταμείου.

· **ΤΑΠΙΑΤ:** Έγγαμες, χήρες ή διαζευγμένες, με ανήλικα τέκνα μετά τη συμπλήρωση του 45ου έτους της ηλικίας τους και χρόνο πραγματικής ασφάλισης 20 ετών (ΑΥΥΠΚΑ Φ48/3/758/1987, ΦΕΚ 385 Β, άρθρ. 42 παρ. 1 στοιχ. β).

Αντιστοίχιση των ως άνω κατά Ταμείο προϋποθέσεων, με τις ισχύουσες όμοιες, όπως προσδιορίστηκαν από τους "θεσμικούς νόμους" δεν είναι εφικτή. Τούτο γιατί σύμφωνα με τους ν: 1976/91, άρθρ. 9 και 4 και 2084/92 άρθρ. 43, για τις γυναίκες που ασφαλίστηκαν από 1.1.1983 έως 31.12.1992 καταργήθηκαν οι διατάξεις του κάθε ειδικού Ταμείου που προέβλεπαν θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως λόγω γήρατος με 15ετή Σ.Υ. Επί πλέον με τις ρυθμίσεις των "θεσμικών νόμων" από τις Καταστατικές ως άνω διατάξεις παραμένουν σε ισχύ μόνο η Σ.Υ. κάθε Ταμείου εφόσον αφορούν αποκλειστικά γυναίκες που ασφαλίστηκαν σε **οποιοδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης** μέχρι 31.12.1982 και ειδικά για το ΤΑΠΙΑΤ διατηρείται και το 45^ο έτος ηλικίας της μητέρας, ως μεγαλύτερο εκείνου που έθεσαν οι "θεσμικοί νόμοι". Αλλά και οι προϋποθέσεις αυτές δεν έμειναν ως είχαν. Αφενός προσαυξήθηκε η από το Καταστατικό προβλεπόμενη ΣΥ, ώστε η θεμελίωση του δικαιώματος σε σύνταξη να επιτυγχάνεται με μεγαλύτερο χρόνο στην ασφάλιση, αφετέρου προστέθηκαν όρια ηλικίας, όπου δεν υπήρχαν, και τα υπάρχοντα προσαυξήθηκαν περαιτέρω, με τη συμπλήρωση των οποίων γεννάται η αξίωση σε λήψη της σύνταξης.

Οι λοιπές διατάξεις των Καταστατικών των Ταμείων, με τις οποίες είχαν τεθεί και παράπλευρες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση του δικαιώματος, αρνητικές ή θετικές (π.χ. αποκλειστική υπηρεσία σε συγκεκριμένη Τράπεζα, προστασία τέκνου και μετά την ενηλικίωσή του κλπ.) έπαυσαν να ισχύουν.

Όμως δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι οι "θεσμικοί νόμοι" διεύρυναν την προστασία και όρισαν ότι με τις προϋποθέσεις της Σ.Υ. και της ηλικίας προστατεύονται από τα ειδικά Ταμεία οι:

".....γυναίκες που έχουν ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα παιδιά κατά ποσοστό από 50% και άνω ή ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω".

Όμως, το Υπουργείο Εργασίας και Κοιν. Ασφαλίσεων, με το Φ46/294/19-3-98 έγγραφό του δέχεται ότι η προστασία της γυναίκας με ανάπηρο παιδί ή σύζυγο ισχύει μόνο, αν το καταστατικό του οικείου ταμείου προέβλεπε τη τοιαύτη συνταξιοδότηση γυναίκας.

Με την έννοια αυτή, δέχεται το Υπουργείο, ότι σύμφωνα με τα άρθρα 47 και 48 του ν. 284/92 δεν καθιδρύθηκε νέα προϋπόθεση συνταξιοδότησης, αλλά διευρύνθηκε η προϋφιστάμενη καταστατική. Ωστόσο, διατηρούμε σοβαρές επιφυλάξεις ως προς την ορθότητα της εν λόγω ερμηνείας, γιατί η υπόψη προστασία δε στηρίζεται στα ως άνω άρθρα του 284/92, αλλά στο ν. 1976/91 άρθρ. 9 παρ. 5, σε τρία σημεία της οποίας με σαφήνεια προκύπτει η διεύρυνση της κοινωνικοασφαλιστικής αυτής προστασίας και στα ειδικά ταμεία που δεν είχαν αντίστοιχη καταστατική πρόβλεψη. Υπό το πνεύμα αυτό διατυπώνονται οι αντίστοιχες ρυθμίσεις πιο κάτω.

Η αναφορά του νόμου σε πληθυντικό αριθμό "...ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα παιδιά" γίνεται για λόγους ευφωνίας. Συνεπώς δεν αποκλείει της προστασίας τη μητέρα με ένα παιδί που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις αυτές.

Επομένως, λόγω των διαφορετικών προϋποθέσεων που απαιτούσαν τα Καταστατικά των ειδικών Ταμείων για τη συνταξιοδότηση των "μητέρων (15ετή ή 20ετή ΣΥ χωρίς ηλικία και 20ετή το ΤΑΠΙΑΤ με μεγάλη σχετικώς ηλικία, και των νέων όρων που τέθηκαν από τους "θεσμικούς νόμους", η εξέταση των προϋποθέσεων που ισχύουν έκτοτε πρέπει να γίνει χωριστά με βάση τις εξής τρεις ομάδες Ταμείων.

ββ. 1^η Ομάδα Ταμείων: (περιλαμβάνει τα ΤΣΠ: ΕΤΕ και ΑΤΕ). Γυναίκες των δύο αυτών Ταμείων, οι οποίες ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982 σε οποιοδήποτε Φορέα κύριας ασφάλισης ή στο Δημόσιο, πλην ΟΓΑ και μέχρι 31.12.1992 είχαν συμπληρώσει:

α) 15ετή Σ.Υ.

β) Το 42ο έτος της ηλικίας και

γ) Κατά την 31.12.1992 είχαν ανήλικο παιδί ή ενήλικο παιδί αλλά ανάπηρο κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανάπηρο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, έχουν θεμελιωμένο το δικαίωμα σε σύνταξη και μπορούν να αποχωρήσουν οποτεδήποτε στο μέλλον και να πάρουν αμέσως σύνταξη.

Εάν σε συγκεκριμένη υπάλληλο από τις ανωτέρω την 31.12.1992 υφίσταντο οι ά και γ' προϋποθέσεις, αλλά αυτή δεν είχε το όριο ηλικίας των 42 ετών, το δικαίωμα σε σύνταξη και πάλι είναι θεμελιωμένο κατά το χρονικό σημείο πλήρωσης των δύο αυτών προϋποθέσεων, αλλά η αξίωση στο ποσό της σύνταξης γεννάται αν συμπλήρωσαν ή συμπληρώσουν το όριο ηλικίας των 42 ετών.

Εάν οι γυναίκες αυτές συμπλήρωσαν τη 15ετή Σ.Υ. μετά την 31.12.1992 και μέχρι την 31.12.1997, και έχουν κατά τη

συμπλήρωσή της ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανάπηρο κατά τα προεκτεθέντα ποσοστά, το δικαίωμα σε σύνταξη θεμελιώνεται κατά το χρονικό σημείο σύμπτωσης των α΄και γ΄ ανωτέρω προϋποθέσεων, αλλά η αξίωση στο ποσό της σύνταξης γεννάται όταν συμπληρωθούν, αφενός το αυξημένο όριο ηλικίας που προβλέπεται στην περίπτωση αυτή και, αφετέρου η αυξημένη Σ.Υ. που απαιτείται κατ'αντιστοιχία του έτους συμπλήρωσης και των δύο αυτών προϋποθέσεων.

Ειδικότερα, όσες συμπλήρωσαν τις δύο αυτές προϋποθέσεις (15ετία και ανήλικο παιδί):

το έτος 1993, το όριο ηλικίας είναι 42,5 ετών και η ΣΥ 15,5

το έτος 1994, το όριο ηλικίας είναι 43 ετών και η ΣΥ 16

το έτος 1995, το όριο ηλικίας είναι 43,5 ετών και η ΣΥ 16,5

το έτος 1996, το όριο ηλικίας είναι 44 ετών και η ΣΥ 17 &

το έτος 1997, το όριο ηλικίας είναι 44,5 ετών και η ΣΥ 17,5.

Τα μεγαλύτερα όρια ηλικίας και Σ.Υ. που απαιτούνται κατά το χρόνο συμπλήρωσης της 15ετούς Σ.Υ. μένουν σταθερά και δεν αυξάνονται, έστω και αν αμφότερα ή ένα από αυτά συμπληρώνονται μετά την 1.1.1998.

Παράδειγμα: Έστω γυναίκα που γεννήθηκε το μήνα Μάρτιο 1955 και ασφαλίθηκε το Σεπτέμβριο 1980. Τον αντίστοιχο μήνα του 1995 συμπληρώνει 15ετή Σ.Υ. και έχει ταυτόχρονα και ανήλικο παιδί. Άρα το Σεπτέμβριο 1995 έχει θεμελιώσει δικαίωμα σε σύνταξη. Για να τύχει όμως του ποσού της σύνταξης, θα πρέπει να διανύσει Σ.Υ. 16,5 ετών (Φεβρουάριος 1997) και ηλικία 43 ετών και έξι μηνών (Σεπτέμβριος 1998).

Το κατά περίπτωση όριο ηλικίας (42-44,5 ετών) δεν απαιτείται, εάν η ενδιαφερόμενη πέραν των 15-17,5 ετών Σ.Υ. κατά περίπτωση έχει επιπλέον 7 έτη Σ.Υ. (22-24,5).

Άλλο, πιο μεγάλο όριο ηλικίας απαιτείται για τις μητέρες με ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανάπηρο και τις έγγαμες με ανάπηρο σύζυγο που ασφαλίθηκαν μέχρι την 31.12.1982 και θεμελιώνουν το δικαίωμα σε σύνταξη μετά την 1.1.1998. Στην περίπτωση αυτή υπάγονται οι ασφαλισμένες που μεταξύ της αρχικής ασφάλισης και μέχρι 31.12.1997 είχαν κενό ασφαλίσεως χρονικό διάστημα ή που μέχρι της αμέσως ανωτέρω ημερομηνίας δεν είχαν ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανάπηρο ή σύζυγο ανάπηρο.

Σε περίπτωση που η προϋπόθεση αυτή πληρωθεί από την 1.1.1998 και μετά, το δικαίωμα σε σύνταξη είναι ήδη θεμελιωμένο με τη διανυθείσα ήδη 15ετή Σ.Υ., αλλά για την αξίωση στο ποσό της σύνταξης απαιτείται και η συμπλήρωση:

- 17, 5 ετών Σ.Υ. και
- το 50ό έτος της ηλικίας τους.

Οι προϋποθέσεις αυτές παραμένουν σταθερές και δεν αλλοιώνονται με την περαιτέρω παραμονή των ενδιαφερομένων στην υπηρεσία.

Και στην παρούσα περίπτωση το όριο ηλικίας δεν απαιτείται, εάν η ενδιαφερόμενη έχει συνολική Σ.Υ. 24 ετών και 6 μηνών.

γγ. 2^η Ομάδα Ταμείων: (περιλαμβάνει το ΤΣΠ-ΤΕ και το ΤΑΠ-ΕΤΒΑ). Γυναίκες των Ταμείων αυτών οι οποίες ασφαλίθηκαν μέχρι 31.12.1982, σε οποιοδήποτε Φορέα κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, ή στο Δημόσιο και μέχρι 31.12.1992 είχαν συμπληρώσει:

α) 20ετή Σ.Υ.

β) Το 42ο έτος της ηλικίας και

γ) Κατά την 31.12.1992 είχαν ανήλικο παιδί ή ενήλικο παιδί αλλά ανάπηρο κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανάπηρο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, έχουν θεμελιωμένο το δικαίωμα σε σύνταξη και μπορούν να αποχωρήσουν οποτεδήποτε στο μέλλον και να πάρουν αμέσως σύνταξη.

Εάν σε συγκεκριμένη υπάλληλο από τις ανωτέρω την 31.12.1992 υφίσταντο οι α΄και γ΄προϋποθέσεις, αλλά αυτή δεν είχε το όριο ηλικίας των 42 ετών, το δικαίωμα σε σύνταξη και πάλι είναι θεμελιωμένο κατά το χρονικό σημείο πλήρωσης των δύο αυτών προϋποθέσεων, αλλά η αξίωση στο ποσό της σύνταξης γεννάται αν συμπλήρωσαν ή συμπληρώσουν το όριο ηλικίας των 42 ετών.

Εάν οι γυναίκες αυτές συμπλήρωσαν τη 20ετή Σ.Υ. μετά την 31.12.1992 και μέχρι την 31.12.1997, και έχουν κατά τη συμπλήρωσή της ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανάπηρο ή σύζυγο ανάπηρο κατά τα προαναφερθέντα ποσοστά, το

δικαίωμα σε σύνταξη θεμελιώνεται κατά το χρονικό σημείο σύμπτωσης των α και γ ανωτέρω προϋποθέσεων, αλλά η αξίωση στο ποσό της σύνταξης γεννάται όταν συμπληρωθούν, αφενός το αυξημένο όριο ηλικίας που προβλέπεται στη περίπτωση αυτή και, αφετέρου η αυξημένη Σ.Υ. που απαιτείται κατ'αντιστοιχία του έτους συμπλήρωσης και των δύο αυτών προϋποθέσεων.

Ειδικότερα, όσες συμπλήρωσαν τις δύο αυτές προϋποθέσεις (20ετία και ανήλικο παιδί):

το έτος 1993, το όριο ηλικίας είναι 42,5

το έτος 1994, το όριο ηλικίας είναι 43

το έτος 1995, το όριο ηλικίας είναι 43,5

το έτος 1996, το όριο ηλικίας είναι 43,5

το έτος 1996, το όριο ηλικίας είναι 44

το έτος 1997, το όριο ηλικίας είναι 44,5.

Τα μεγαλύτερα όρια ηλικίας που απαιτούνται κατά το χρόνο συμπλήρωσης της 20ετούς Σ.Υ. μένουν σταθερά και δεν αυξάνονται, έστω και αν αμφότερα ή ένα από αυτά συμπληρώνονται μετά την 1.1.1998.

Το κατά περίπτωση όριο ηλικίας (42-44,5 ετών) δεν απαιτείται, εάν η ενδιαφερόμενη πέραν της 20ετούς Σ.Υ. έχει επιπλέον 7 έτη Σ.Υ. ήτοι 27.

β. Όσες μητέρες κατά τα ανωτέρω ή έγγαμες με ανάπηρο σύζυγο πραγματοποίησαν ή πραγματοποιήσουν την 20ετή Σ.Υ. από 1.1.1998 και μετά θεμελιώνουν το δικαίωμα ευθύς ως πραγματοποιήσουν αυτή, αλλά δικαιούνται του ποσού της σύνταξης από της συμπλήρωσης του 50ού έτους της ηλικίας τους.

Το όριο ηλικίας δεν απαιτείται και το δικαίωμα σε σύνταξη και η αξίωση στο ποσό αυτής γεννάται αμέσως, εάν:

Στο έτος 1998 είχαν 27,5 ετών συνολική Σ.Υ.

Στο έτος 1999 είχαν 28 ετών συνολική Σ.Υ.

Στο έτος 2000 είχαν 28,5 ετών συνολική Σ.Υ.

Στο έτος 2001 είχαν 29 ετών συνολική Σ.Υ.

Στο έτος 2002 είχαν 29,5 ετών συνολική Σ.Υ.

Στο έτος 2003 έχουν 30 ετών συνολική Σ.Υ.

Εκείθεν το όριο ηλικίας των 30 ετών αυξάνεται κατά μισό έτος για κάθε χρόνο, μέχρι να συμπληρωθεί Σ.Υ. 34,5 ετών.

δδ. 3^η Ομάδα: (περιλαμβάνει το ΤΑΠΙΑΤ). Το 45^ο έτος της ηλικίας, ως όριο συνταξιοδότησης της μητέρας (έγγαμης, χήρας, διαζευγμένης) με ανήλικο παιδί, που ίσχυε στο Ταμείο αυτό, ως μεγαλύτερο εξακολουθεί να ισχύει. Επομένως αυτές και η τυχόν άγαμες μητέρες, οι οποίες ασφαλίσθηκαν μέχρι 31.12.1982 σε οποιοδήποτε Φορέα κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, ή στο Δημόσιο και μέχρι 31.12.1997 είχαν συμπληρώσει:

α) 20ετή Σ.Υ.

β) Το 45^ο έτος της ηλικίας και

γ) Κατά την 31.12.1992 είχαν ανήλικο παιδί ή ενήλικο παιδί αλλά ανάπηρο κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανάπηρο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, έχουν θεμελιωμένο το δικαίωμα σε σύνταξη και μπορούν να αποχωρήσουν οποτεδήποτε στο μέλλον και να πάρουν αμέσως σύνταξη.

Εάν σε συγκεκριμένη υπάλληλο από τις ανωτέρω την 31.12.1997 είχε πραγματοποιηθεί 20ετής ΣΥ και υφίστατο ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανάπηρο ή σύζυγο ανάπηρο κατά τα προαναφερθέντα ποσοστά, αλλά αυτή δεν είχε το όριο ηλικίας των 45 ετών, το δικαίωμα σε σύνταξη και πάλι είναι θεμελιωμένο κατά το χρονικό σημείο πλήρωσης των δύο αυτών προϋποθέσεων, αλλά η αξίωση στο ποσό της σύνταξης γεννάται αν συμπλήρωσαν ή συμπληρώσουν το ως άνω όριο ηλικίας.

Τέλος, η υπάλληλος που συμπλήρωσε την 20ετή ΣΥ μετά την 31.12.1997 και κατά τη συμπλήρωσή της είναι ή αργότερα κατέστη ή καταστεί μητέρα ανήλικου παιδιού ή ενήλικου αλλά αναπήρου ή σύζυγος ανάπηρου άνδρος και πάλιν το δικαίωμα σε σύνταξη θεμελιώνεται κατά το χρονικό σημείο σύμπτωσης των δύο αυτών προϋποθέσεων, αλλά η αξίωση στο ποσό της σύνταξης γεννάται όταν συμπληρωθεί το όριο ηλικίας των 50 ετών.

γ. Λοιπές γυναίκες.

Όπως γίνεται σαφές ο όρος "**λοιπές γυναίκες**" αφορά σε εκείνες που ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982 σε οποιοδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ ή στο Δημόσιο και δεν ανήκουν στην πιο πάνω κατηγορία β', δεν έχουν, δηλαδή ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανίκανο κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανάπηρο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω.

Στα Καταστατικά των 5 ειδικών Ταμείων η κατηγορία "λοιπές γυναίκες" όπως τις προσδιορίζουμε αμέσως ανωτέρω εννοιολογικά δεν αποτελούσε συμπαγή ομάδα με τα αυτά γνωρίσματα. Από τα Καταστατικά αυτά προβλεπόταν η σύνταξη:

Στα ΤΣΠ:ΤΕ και ΕΤΕ

Έγγαμες 20ετή Σ.Υ. αδιαφόρως ηλικίας.

Άγαμες 25ετή Σ.Υ. " "

20ετή Σ.Υ. και 45^ο έτος της ηλικίας.

Στο ΤΣΠ-ΑΤΕ

Γυναίκες (έγγαμες,άγαμες) 25ετή Σ.Υ. και 45^ο έτος της ηλικίας

Στο ΤΑΠ-ΕΤΒΑ

Έγγαμες,άγαμες 25ετή Σ.Υ. αδιαφόρως ηλικίας

Έγγαμες 20ετή Σ.Υ. και 45^ο έτος της ηλικίας.

Άγαμες 20ετή Σ.Υ. και 50^ο έτος της ηλικίας.

Στο ΤΑΠΙΛΤ

Έγγαμες 20ετή Σ.Υ. και 45^ο έτος της ηλικίας.

Είχαμε λοιπόν:

- 20ετή Σ.Υ. με όριο ηλικίας και χωρίς τέτοιο όριο.
- 25ετή Σ.Υ. ωσαύτως με όριο ηλικίας και χωρίς τέτοιο όριο.

Η διάκριση αυτή από άποψη Σ.Υ. παραμένει και μετά τους θεσμικούς νόμους για τη θεμελίωση του δικαιώματος, αλλά για να γεννηθεί η αξίωση στο ποσό της σύνταξης απαιτείται και όριο ηλικίας και όπου από το Καταστατικό δεν προβλεπόταν, τούτο ορίζεται από τους θεσμικούς Νόμους διαφορετικό κατά περίπτωση, αναλόγως της χρονολογίας συμπλήρωσης της απαιτούμενης Σ.Υ.

Ειδικότερα:

αα. Εάν η 20ετής ή 25ετής κατά περίπτωση Σ.Υ. πραγματοποιήθηκε μέχρι 31.12.1997 θεμελιώνεται το δικαίωμα σε σύνταξη από της πραγματοποίησής της, αλλά η αξίωση σε είσπραξη του ποσού της σύνταξης γεννάται με τη συμπλήρωση του 53ου έτους της ηλικίας.

Σε κάθε περίπτωση το όριο ηλικίας δεν απαιτείται και το δικαίωμα σε σύνταξη θεμελιώνεται και το ποσό αυτής

καταβάλλεται εάν η ενδιαφερόμενη πραγματοποίησε (7) επτά επί πλέον έτη ασφάλισης, ήτοι 27 τοιαύτα για όσες θεμελιώνουν το δικαίωμα με 20ετή Σ.Υ. και 32 όμοια για όσες θεμελιώσουν αυτό με 25ετή Σ.Υ.

ββ. Για τις γυναίκες που ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982 αλλά η 20ετής ή 25ετής, κατά περίπτωση Σ.Υ. πραγματοποιήθηκε μετά την 1.1.1998 αντί των 53 ετών απαιτείται όριο ηλικίας από 58,5 μέχρι 60 ετών ως ακολούθως:

58,5 ετών αν η 20ετής ή 25ετής ΣΥ συμπληρώθηκε το 1998

59 ετών αν η 20ετής ή 25ετής ΣΥ συμπληρώθηκε το 1999

59,5 ετών αν η 20ετής ή 25ετής ΣΥ συμπληρώθηκε το 2000

60 ετών αν η 20ετής ή 25ετής ΣΥ συμπληρώθηκε το 2001

και μετά

Και στην παρούσα περίπτωση τα όρια ηλικίας δεν απαιτούνται αν αντί της 20ετούς ή 25ετούς, κατά περίπτωση ΣΥ η ασφαλισμένη πραγματοποίησε επτά έτη ασφάλισης επί πλέον των απαιτούμενων και μέχρι των 35, οπότε εμπίπτει στην περίπτωση 5/α κατωτέρω.

2.-Ασφαλισθέντες από 1.1.1983-31.12.1992.

Οι "θεσμικοί νόμοι" επιφύλαξαν άλλη ασφαλιστική μεταχείριση στα πρόσωπα που συνταξιοδοτούνται από τα Ειδικά Ταμεία και ασφαλίστηκαν το πρώτο, σε οποιοδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, κατά το ως άνω χρονικό διάστημα. Ήδη σημειώσαμε (βλ. περίπτ. Β) καταργήθηκαν για την κατηγορία αυτή οι Καταστατικές διατάξεις που προέβλεπαν θεμελίωση δικαιώματος με 15ετή Σ.Υ.

Επί πλέον αυτού ορίσθηκαν αυξημένα όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση.

Πιο συγκεκριμένα:

Για τους ανήκοντες στη κατηγορία αυτή προβλέπεται η συνταξιοδότηση από τα ειδικά Ταμεία με 25ετή Σ.Υ. άπαντες και όρια ηλικίας:

- Οι μητέρες με ανήλικο ή ενήλικο αλλά σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανο παιδί κατά ποσοστό 50% και άνω, ή ανάπηρο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, ηλικία 50 ετών.
- Οι λοιπές γυναίκες ηλικία 60 ετών.
- Οι άνδρες ηλικία, το έτος 2003, 63 ετών. Το όριο αυτό της ηλικίας αυξάνεται ανά 6 μήνες για κάθε επόμενο έτος μέχρι να συμπληρωθεί το 65^ο έτος της ηλικίας (ν.1976/95 (άρθρ. 9 παρ. 5 στοιχ. γ' και ν.2084/92 άρθρ. 8 παρ. 4 στοιχ. α').

Ειδικά για τους εκ των ανωτέρω πραγματοποιούντες 35ετή ασφάλιση βλ. κατωτέρω περίπτ. 5/α.

3.- Ετεροχρονισμός Σ.Υ. και ηλικίας.

Η πραγματοποίηση της κατά περίπτωση Σ.Υ. ταυτόχρονα με τη συμπλήρωση της απαιτούμενης ηλικίας αποτελεί την ιδανικότερη περίπτωση θεμελίωσης του δικαιώματος σε σύνταξη και αξίωσης στο ποσό αυτής. Είναι σύνηθες όμως το ένα να προηγηθεί του άλλου. Αν τυχαίνει η συμπλήρωση της ηλικίας να προηγηθεί της συμπλήρωσης της απαιτούμενης Σ.Υ., ο υπάλληλος οφείλει να παραμείνει στην υπηρεσία μέχρι να πληρωθεί και η Σ.Υ. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή η Σ.Υ. πραγματοποιείται πριν συμπληρωθεί το όριο ηλικίας, ο υπάλληλος (άνδρας ή γυναίκα) έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μία από τις επόμενες τρεις λύσεις:

Πρώτη: Να αποχωρήσει από την υπηρεσία με παραίτηση και να ζητήσει τον κανονισμό της σύνταξης που δικαιούται. Στην περίπτωση αυτή η καταβολή του ποσού θα ανασταλεί, μέχρι να συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος το προβλεπόμενο όριο ηλικίας, οπότε η σύνταξη καταβάλλεται αναπροσαρμοσμένη με τις χορηγηθείσες στο μεταξύ προσαυξήσεις. Κατά τη διάρκεια της αναστολής ο ενδιαφερόμενος μπορεί, αν το επιθυμεί, να διατηρήσει για τον εαυτό του και τα μέλη της οικογενείας του το δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης από τον οικείο φορέα. Παράλληλα, αναστέλλεται και η καταβολή της επικουρικής σύνταξης, όχι όμως και η καταβολή της εφάπαξ αποζημίωσης που δικαιούται ο υπάλληλος από τον αντίστοιχο κλάδο ή Φορέα ή τον ν.435/76.

Δεύτερη: Να παραμείνει στην υπηρεσία μέχρι να συμπληρώσει και το όριο ηλικίας. Εάν εν τω μεταξύ επέλθουν αλλαγές στην προσωπική ή οικογενειακή κατάσταση του υπαλλήλου, αυτές δεν θίγουν το δικαίωμα σε σύνταξη που

θεμελιώθηκε σε δεδομένη χρονική στιγμή του παρελθόντος. Η πρόβλεψη αυτή του νομοθέτη διασφαλίζει, στο μεταβατικό στάδιο, υψίστης σημασίας συνταξιοδοτικά δικαιώματα. Η διάταξη αφορά ειδικώς τις γυναίκες. Στην εφαρμογή της σημαίνει ότι η μητέρα με 20-17,5 ή 25 ετών κατά περίπτωση Σ.Υ. και άγαμο παιδί, με την περαιτέρω παραμονή της στην υπηρεσία για τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή της 7ετίας, για την οποία γίνεται λόγος ανωτέρω ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, δεν χάνει το δικαίωμα σε σύνταξη, έστω και αν κατά την αποχώρησή της από την υπηρεσία το παιδί ενηλικιώθηκε, ήλθε σε γάμο ή η ίδια κατέστη χήρα, διαζεύχθηκε κλπ.

Τρίτη: Να παραμείνει στην υπηρεσία και μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση, εφόσον δεν υπάρχει λόγος υποχρεωτικής εξόδου από αυτή. Και στην περίπτωση αυτή, οι τυχόν αλλαγές στην προσωπική ή οικογενειακή κατάσταση της υπαλλήλου, και αν ακόμη επέλθουν μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση, δεν θίγουν το θεμελιωθέν δικαίωμα (βλ. ν.1976/91 άρθρ. 9 παρ. 5 στοιχ. ε & στ. και παρ.10).

4.- Μειωμένη σύνταξη.

Στα Ειδικά Ταμεία, ο θεσμός αυτός τέθηκε σε εφαρμογή για πρώτη φορά με το ν.2084/92 άρθρο 48 παρ. 6 στοιχ. γ-ε.

Ορίζεται, λοιπόν, ότι οι άνδρες από το 60ό έως και το 65ο και οι γυναίκες από το 55ο έως το 60ό έτος της ηλικίας τους εάν έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο κατά περίπτωση συντάξιμο χρόνο από τον οποίο 2,5 έτη στην τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης 5ετία, δικαιούνται σύνταξη μειωμένη. Η μείωση ανέρχεται σε 1/267, της πλήρους μηνιαίας σύνταξης για κάθε μήνα ηλικίας που λείπει από το οριζόμενο όριο ηλικίας. Σαν παράδειγμα, η γυναίκα χωρίς ανήλικο παιδί κ.λ.π., που γεννήθηκε την 1.1.1943 και που το 1998 έπρεπε να είναι 58 ετών και έξι μηνών για να τύχει σύνταξης με 25ετή Σ.Υ., αν έχει τη συντάξιμη αυτή υπηρεσία και ζητήσει την 1.1.1998 μειωμένη σύνταξη το ποσό αυτής θα χορηγηθεί μειωμένο κατά 42/267 όσοι οι μήνες που λείπουν για να συμπληρώσει το πλήρες όριο ηλικίας.

Εάν η πλήρης σύνταξη που αναλογεί εντάσσεται στα κατώτατα όρια, ο συνταξιούχος λαμβάνει αυτά αναλόγως μειωμένα.

5.- Νέες προϋποθέσεις.

Οι νέες προϋποθέσεις που τέθηκαν σε εφαρμογή οι οποίες δεν προβλεπόντουσαν από τα Καταστατικά των Ειδικών Ταμείων των Τραπεζοϋπαλλήλων, είναι οι πιο κάτω α-δ, εφαρμοζόμενες από ένα έκαστο Ταμείο, με τις ειδικές προϋποθέσεις που τάσσονται, ασχέτως Καταστατικών ρυθμίσεων.

α. Σύνταξη λόγω 35ετίας.

Ο θεσμός δεν ίσχυε στους Τραπεζοϋπαλλήλους που υπάγονται για σύνταξη στα (5) πέντε Ειδικά Ταμεία, γιατί προβλεπόταν, από τα οικεία Καταστατικά, σύνταξη με 30ετή Σ.Υ. αδιαφόρως ηλικίας. Η προϋπόθεση αυτή μετατράπηκε με τους "θεσμικούς νόμους" σε 25ετία τέθηκε όμως και όριο ηλικίας (βλ. ανωτ.παρ. Β "εισαγωγικές παρατηρήσεις"). Το κενό που δημιουργήθηκε ήρθε να καλύψει ο ν.3029/2002 με το άρθρ. 2 παρ. 3 (ΔΕΝ 2002 σ.973) διαχωρίζοντας τους ασφαλισμένους σε δύο υποκατηγορίες.

Ορίζει, λοιπόν, η διάταξη:

"3.Οι ασφαλισμένοι των ειδικών Ταμείων, που υπήχθησαν στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1982, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Ασφαλισμένοι του προηγούμενου εδαφίου, που υπήχθησαν από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης και του 58ου έτους της ηλικίας τους".

Το 58^ο έτος της ηλικίας ισχύει και στο ΙΚΑ για όλους τους σε αυτά υπαγομένους αδιαφόρως χρονολογίας αρχικής υπαγωγής με περιορισμούς, όμως ως προς τις μορφές ασφάλισης (βλ.Κεφ.ΙΙΙ παράγρ.Α/2/β). Η ως άνω διάταξη, μη ορίζουσα άλλως, έχει την έννοια ότι στην 35ετία, για τη σύνταξη από τα ειδικά Ταμεία λαμβάνεται υπόψη κάθε μορφή ασφάλισης στο ειδικό Ταμείο και σε οποιονδήποτε άλλο Φορέα εφόσον και καθόσον μεταφέρεται με τους κανόνες της διαδοχικής ασφάλισης.

Ωστόσο πρέπει να σημειώσουμε ότι ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας που αναγνωρίζεται στην ασφάλιση σύμφωνα με το ν.1358/1983 λαμβάνεται υπόψη για τη **θεμελίωση** του συνταξιοδοτικού δικαιώματος μετά τη συμπλήρωση του 58ου έτους της ηλικίας. Η αίρεση αυτή, όπως είναι αυτονόητο, ενδέχεται να επηρεάσει το δικαίωμα σε εκείνους που τυχόν συμπληρώνουν την 35ετή ασφάλιση με τη στρατιωτική υπηρεσία σε ηλικία μικρότερη των 58 ετών.

Όπου ο νομοθέτης ήθελε να αναγνωρίσει τη στρατιωτική υπηρεσία, για θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη, σε ηλικία μικρότερη των 58 ετών το όρισε ρητά, όπως με το ν.3029/2003 άρθρ. 2 παρ. 7 το έπραξε ειδικά ως προς το ΙΚΑ για όσους συμπληρώνουν δικαίωμα σε ηλικία 55 ετών (βλ.Κεφ.ΙΙΙ παρ.Α/2/γ).

β. Σύμβαση με 37ετή Σ.Υ.

Με το Ν.3029/2002, άρθρ. 2 παρ. 2 καθορίσθηκε νέο δικαίωμα σε σύμβαση με 37ετή ασφάλιση ή 11.100 Η.Ε. Η διάταξη ορίζει ότι:

"2. Ασφαλισμένος (.....) από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 στα ανωτέρω Ταμεία (αναφέρεται στα ειδικά) θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 Ημερών Εργασίας (Η.Ε.), ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας".

Ο περιορισμός του δικαιώματος μόνο σε πρόσωπα που ασφαλίσθηκαν στην πιο πάνω περίοδο οφείλεται προδήλως στο ότι οι παλαιότερα ασφαλισθέντες απαιτούν ανάλογο δικαίωμα με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις, όπως είναι η 35ετία.

Περαιτέρω η διάταξη ορίζει:

"Για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη:

Ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας, που πραγματοποιήθηκε σε φορείς κύριας ασφάλισης, ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ.4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α), όπως ισχύει.

Ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμίδας και σε Ν.Π.Δ.Δ., ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α΄), όπως ισχύει ή αναγνωρίζεται με τις διατάξεις των άρθρων 4-6 του Ν.1405/1983 (βλ.Κεφ. XIII.).

Δεν συνυπολογίζονται για τη συμπλήρωση των 37 ετών ασφάλισης ο χρόνος ασφάλισης πέραν των 300 ημερών εργασίας ανά έτος, καθώς και κάθε άλλος πραγματικός ή πλασματικός χρόνος".

Για την εφαρμογή της ισχύουν ό,τι στο κεφ. III/A/2/α. περί ΙΚΑ γίνεται λόγος, όπου και παραπέμπουμε.

γ. Μητέρες με (3) τρία παιδιά.

Αποτελεί επίτευγμα των ν: 1902/90, 1976/91 και 2084/92, οι οποίοι θέσπισαν, για τους δημοσίους υπαλλήλους και τους ασφαλισμένους των ειδικών Ταμείων, τη συνταξιοδότηση με ευνοϊκές σχετικώς προϋποθέσεις στις γυναίκες και τις ειδικότερες προϋποθέσεις στους άνδρες που έχουν 3 παιδιά. Με τη ρύθμιση αυτή θέλησε να ξεχωρίσει ο νομοθέτης τα πρόσωπα που συμβάλλουν στη βελτίωση της δημογραφικής κατάστασης της χώρας μας από τις λοιπές διατάξεις του νόμου που έτειναν στην αυστηροποίηση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης.

Ο ν.1976/91 στο άρθρο 9 παρ. 8 επαναλαμβάνει, φραστικώς βελτιωμένη, όμοια διάταξη του άρθρου 10 παρ. 9 του ν.1902/90 και ορίζει:

"8. Γυναίκες ασφαλισμένες στα ειδικά Ταμεία της παρ.1, οι οποίες έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά και άνδρες ασφαλισμένοι, οι οποίοι έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά και είναι χήροι ή διαζευγμένοι και οι τελευταίοι έχουν την επιμέλεια των ανηλίκων ή ανίκανων παιδιών με δικαστική απόφαση, θεμελιώνουν δικαίωμα σύμβασης με τη συμπλήρωση 20ετούς συντάξιμου κατά το Καταστατικό του κάθε Ταμείου χρόνου, ανεξάρτητα από το χρόνο πρόσληψης και την ηλικία".

Όπως προκύπτει, η διάταξη αναφέρεται κατ'αρχήν στις γυναίκες υπαλλήλους ειδικών Ταμείων, για τις οποίες προβλέπεται η απονομή σύμβασης ασχέτως του χρόνου πρόσληψής τους στην υπηρεσία (πριν ή μετά την 1.1.1983) και της χρονολογίας εξόδου από αυτήν (πριν ή μετά την 31.12.1997), αρκεί να έχουν:

- 20ετή πλήρη συντάξιμη υπηρεσία, και
- τρία παιδιά.

Ως προς τις γυναίκες, δεν ενδιαφέρει η ηλικία των παιδιών (αν είναι ανήλικα ή ενήλικα) ή η οικογενειακή τους κατάσταση (έγγαμα ή άγαμα), αν ασκούν ή όχι επάγγελμα και ποιο. Αρκεί όταν ασκείται το δικαίωμα, με τη συμπλήρωση της 20ετίας ή αργότερα, να είναι εν ζωή τα παιδιά. Επίσης ο νόμος δεν εξαρτά το δικαίωμα από την ηλικία της μητέρας ή την οικογενειακή κατάσταση αυτής, δηλαδή αν είναι έγγαμη, άγαμη, χήρα ή διαζευγμένη.

Για λόγους ίσης μεταχείρισης, το δικαίωμα αυτό παρέχεται και στον πατέρα με 20ετή υπηρεσία, αν είναι χήρος, με τρία παιδιά ή διαζευγμένος πάλι με τρία παιδιά. Στην περίπτωση του διαζευγμένου, απαιτείται επιπροσθέτως το ένα τουλάχιστον παιδί να είναι ανήλικο ή ανίκανο και ο διαζευγμένος να έχει την επιμέλεια αυτού με δικαστική απόφαση.

Ο επακολουθήσας ν.2084/92, ως γνωστό, επέφερε ορισμένες τροποποιήσεις στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων των ειδικών Ταμείων επί τα χείρω. Για να μην παρερμηνευθεί η πρόθεση του νομοθέτη, στο άρθρο

48 παρ. 4 στοιχ. α' εν τέλει, όρισε ότι οι διατάξεις του ν.1976/91 για τις μητέρες κλπ. με τρία παιδιά εξακολουθούν να ισχύουν.

δ. Γενική προϋπόθεση 15ετίας.

Σύνταξη με την εν λόγω προϋπόθεση καθιέρωσε ο ν.2084/92, άρθρ. 47 παρ. 6, όπως συμπληρώθηκε με το ν.2335/95 άρθρ. 6 παρ. 7. Τα υπό των νόμων αυτών οριζόμενα επανέλαβε, ελαφρώς βελτιωμένα, και ο ν.3029/2002 με το άρθρ. 2 παρ. 4.

Η νέα διάταξη, ασύνδετη με την παλαιά, ορίζει:

"4. Για τους ασφαλισμένους των ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 60ό οι γυναίκες, ο ελάχιστος χρόνος για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη ασφάλισης.

Ασφαλισμένοι, που μετά τη διακοπή της ασφάλισής τους καθίστανται ανάπηροι σε ποσοστό 67% και άνω και δεν δικαιούνται άλλη σύνταξη για την αιτία αυτή ή αποβιώνουν και έχουν συμπληρώσει τον πιο πάνω ελάχιστο χρόνο, θεμελιώνουν οι ίδιοι ή τα μέλη οικογένειάς τους δικαίωμα σύνταξης. Στις πιο πάνω περιπτώσεις, όπου από τις καταστατικές διατάξεις των οικείων φορέων δεν ρυθμίζεται διαφορετικά, η σύνταξη όσων ασφαλισμένων διακόψουν την ασφάλισή τους πριν τη συμπλήρωση των παραπάνω ορίων ηλικίας υπολογίζεται επί των αποδοχών του χρόνου διακοπής της ασφάλισης και προσαυξάνεται με όλες τις αυξήσεις των συντάξεων που έχουν στο μεταξύ χορηγηθεί στους συνταξιούχους κάθε ασφαλιστικού Οργανισμού".

Η θέσπιση όλων των ανωτέρω διατάξεων τεκμαίρεται ότι υπαγορεύθηκε από την ανάγκη εναρμόνισης της Ελληνικής νομοθεσίας προς την 102/52 Δ.Σ.Ε. που κύρωσε η χώρα μας με το ν.3251/55. Σύμφωνα με τα άρθρα 26 παρ. 1 και 29 παρ. 2 στοιχ. α' αυτής, οι ως άνω προϋποθέσεις αποτελούν τα ελάχιστα όρια, ασφαλιστικής προστασίας για σύνταξη λόγω γήρατος.

Στην πρακτική της εφαρμογής η διάταξη αυτή είναι εφαρμοστέα στους ασφαλισμένους εκείνους που μέχρι να συμπληρώσουν το προβλεπόμενο έτος της ηλικίας τους δεν συμπληρώνουν την αυξημένη Σ.Υ. που απαιτείται κατά περίπτωση για να θεμελιώσουν δικαίωμα σε σύνταξη σε μικρότερη ηλικία, αδιαφόρως εάν βρίσκονται σε ενεργό ασφάλιση.

Ουσιαστικού περιεχομένου ρύθμιση συνιστά η διάταξη και για εκείνους που διακόπτουν την ασφάλιση, μετά από 15ετή Σ.Υ. και δεν έχουν το ως άνω όριο ηλικίας, καθίστανται όμως ανίκανοι προς εργασία σε ποσοστό 67% και άνω, χωρίς να δικαιούνται άλλης σύνταξης για την αιτία αυτή ή αποβιώνουν. Στις περιπτώσεις αυτές οι ίδιοι ή τα επιζώντα μέλη της οικογενείας τους θεμελιώνουν δικαίωμα σε σύνταξη αναπηρίας ή θανάτου αδιαφόρως ορίου ηλικίας του αναπήρου ή του θανόντος.

6.-Τυφλοί-Παραπληγικοί-Αναιμικοί-Νεφροπαθείς.

Για τους πάσχοντες από τις ανωτέρω νόσους, τα Καταστατικά των περισσότερων ειδικών Ταμείων δεν κάνουν κανένα λόγο. Ωστόσο, ισχύουν γ'αυτούς οι ειδικές διατάξεις των ν:612/77, 1902/90 άρθρ. 40 παρ.8, 2227/94 άρθρ. 16 παρ. 3 και τέλος 3075/2002 άρθρ. 1 παρ. 2, όπως αναλύθηκαν ανωτέρω στο κεφ. ΙΙΙ περίπτ. Α/5, όπου και παραπέμπουμε.

Θέλουμε να προσθέσουμε, όμως, ως εκ περισσού, ότι οι πάσχοντες από τις παθήσεις αυτές εξαιρέθηκαν των ορίων ηλικίας, που θέσπισαν οι "θεσμικοί νόμοι" (ν.1976/91 άρθρ. 9 παρ. 6 στοιχ. β').

7.- Σύνταξη με αιτία την απόλυση.

Όπως είναι γνωστό οι Καταστατικές διατάξεις κάθε ειδικού Ταμείου προβλέπουν τη συνταξιοδοτική μεταχείριση των ασφαλισμένων με ευνοϊκές ασφαλιστικές προϋποθέσεις όταν απολύονται από την υπηρεσία για λόγους μη οφειλόμενους σε αυτούς. Οι περιπτώσεις αυτές εξαιρέθησαν των αυξημένων ορίων ηλικίας για σύνταξη που επέβαλαν οι "θεσμικοί νόμοι". Ειδικότερα, ο ν.1976/91, στο άρθρ. 9 παρ. 6 στοιχ. γ', ορίζει ότι τα όρια ηλικίας δεν έχουν εφαρμογή ".....για όσους απολύονται χωρίς δική τους υπαιτιότητα". Επομένως, οι ευνοϊκές Καταστατικές ρυθμίσεις εξακολουθούν να ισχύουν στα Ταμεία αυτά.

Το ερώτημα που τίθεται είναι: Οι προϋποθέσεις αυτές θα παραμείνουν σε ισχύ και μετά την ένταξη του Κλάδου Συντάξεως κάθε ειδικού Ταμείου στο ΙΚΑ;

Ρητή θέση, θετική ή αρνητική επί του θέματος δεν παίρνει ο νομοθέτης με το ν.3029/2002. Ωστόσο η απάντηση προκύπτει έμμεσα αλλά σαφώς από τη φράση της διάταξης του άρθρ. 5 παρ. 6 αυτού κατά την οποία "από της εντάξεως οι ήδη ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσόμενων κλάδων ασφαλιζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και εξακολουθούν να διέπονται ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης από τις διατάξεις της νομοθεσίας των εντασσόμενων κλάδων, όπως ισχύουν μετά το ν.2084/92 και τις διατάξεις του παρόντος" (ν.3029/2002).

Η ως άνω διάταξη δίνει το μέτρο της ευρύτητας με την οποία θέλησε να εκφρασθεί ο νομοθέτης και μας πείθει ότι το ΙΚΑ υποχρεούται να εφαρμόζει, μετά την ένταξη, ως δική του πλέον νομοθεσία, τις Καταστατικές διατάξεις κάθε Ταμείου στο προκείμενο θέμα, άρα και τις αναφερόμενες ευνοϊκές τοιαύτες στους "παλαιούς" ασφαλισμένους, όταν συντρέχει περίπτωση. Οποιαδήποτε αντίθετη προς αυτή άποψη, θα είναι εστερημένη άρτιας νομικής βάσης. Εάν ο νομοθέτης ήθελε να καταλύσει τέτοια δικαιώματα ισχύοντα σχεδόν από καταβολής των ειδικών Ταμείων, έπρεπε να εκφρασθεί περὶ τούτου με σαφή και αδιαφιλονικητού εννοίας διάταξη.

Οι Καταστατικές διατάξεις των πέντε ειδικών Ταμείων προβλέπουν τη θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη λόγω γήρατος, χωρίς προσδιορισμένο, συνταξιοδοτικά, όριο ηλικίας, όταν ο ασφαλισμένος απολυθεί της υπηρεσίας για μία από τις ακόλουθες αιτίες.

α. Μετά την πραγματοποίηση 15ετούς Σ.Υ. και την κατάληψη του ασφαλισμένου από το όριο ηλικίας.

Δεν διευκρινίζεται ποιο "όριο ηλικίας" αφορά. Προφανώς πρόκειται για το όριο που προβλέπεται από τους Κανονισμούς εργασίας, ΣΣΕ ή άλλα κείμενα συμβατικού χαρακτήρα.

β. Μετά 15ετή Σ.Υ. λόγω καταργήσεως της θέσεως ή από άλλους υπηρεσιακούς λόγους. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτει και ο υποβιβασμός κατά βαθμό λόγω μεταβολής στην οργανική σύνθεση του προσωπικού.

γ. Μετά 15ετή Σ.Υ. απόλυση του ασφαλισμένου που καταδικάσθηκε, με αμετάκληση δικαστική απόφαση, για κατάχρηση, υπεξαίρεση, απάτη ή πλαστογραφία σε βάρος της Τράπεζας⁽²¹⁾ ή του Ταμείου δεν **χορηγείται** σε αυτό σύνταξη.

Η καταδίκη λοιπόν για ένα από τα ανωτέρω ποινικά αδικήματα επιφέρει, με άλλα λόγια, έκπτωση από το δικαίωμα σε σύνταξη. Ωστόσο, τα Καταστατικά ορίζουν ότι, εάν μέλη οικογενείας του καταδικασθέντος (σύζυγος ή τέκνα), τα οποία θα εδικαιούντο συντάξεως η οποία θα τους απονεμόταν σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου, στο δικαίωμα υπεισέρχονται τα μέλη αυτά.

Κατ'αντιδιαστολή, απόλυση λόγω αμετάκλητης καταδίκης με συντάξιμη υπηρεσία του απολυθέντος, μικρότερη των 15 ετών συνεπάγεται στέρηση του δικαιώματος σε σύνταξη και των μελών οικογενείας.

Οι προϋποθέσεις (α-γ) που προπαραθέσαμε ισχύουν πανομοιότυπα στα ΤΣΠ: Τρ. Ελλάδος, ΕΤΕ και ΑΤΕ. Στο ΤΑΠ-ΕΤΒΑ ισχύει ως έχει ανωτέρω η περίπτωση α', αλλά για τις περιπτώσεις β' και γ' το Καταστατικό του Ταμείου απαιτεί 20ετή Σ.Υ. Τέλος, στο ΤΑΠΙΑΤ δεν προβλέπεται η περίπτ. α' και για τις Σ.Υ. Τέλος, στο ΤΑΠΙΑΤ δεν προβλέπεται η περίπτ. α' και για τις περιπτ. β' και γ' ισχύει 20ετής Σ.Υ.

8.- Διπλοσυνταξιούχοι.

Διπλοσυνταξιούχος νοείται ο ασφαλισμένος ο οποίος αιτείται σύνταξη ενώ λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας σύνταξης (πλην κυρίως ΟΓΑ) ή το Δημόσιο, εκτός των αναπήρων και θυμάτων πολέμου και μητέρων που συνταξιοδοτούνται με το ν. 1892/90 άρθρο 63 παρ.4 ως πολύτεκνες (ν.1902/90 άρθρο 27).

Για τους κατά την ως άνω έννοια διπλοσυνταξιούχους ο νόμος έταξε αυστηρότερες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη, αρχικά μόνο από το ΙΚΑ. Στη συνέχεια επέκτεινε τις αυστηρές αυτές προϋποθέσεις και στους άλλους φορείς κύριας ασφάλισης (ν.2084/92 άρθρ. 47 παρ. 9 και 10).

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις αμέσως ανωτέρω διατάξεις, προκειμένου το ειδικό Ταμείο να απονείμει πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος ως δεύτερος φορέας κύριας συνταξιοδότησης, θα πρέπει ο αιτών να έχει το όριο ηλικίας, που απαιτείται κατά περίπτωση, πάντως όχι κάτω του 65ου για τους άνδρες και γυναίκες, και να πραγματοποιήσει 6.000 Η.Ε. στην ασφάλιση, δηλαδή 20 έτη ασφάλισης.

Μειωμένη σύνταξη γήρατος δικαιούται ο αιτών που δεν έχει 6.000 Η.Ε. στην ασφάλιση, πραγματοποίησε όμως 4.800 Η.Ε. ήτοι 16 έτη, και έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας (άνδρας ή γυναίκα). Η μείωση συνίσταται στο 50% της πλήρους σύνταξης. Οι κοινές διατάξεις που προβλέπουν την απονομή άλλου είδους μειωμένη σύνταξη γήρατος (βλ. ανωτ. περιπτ. 4) δεν εφαρμόζονται για την απονομή δεύτερης σύνταξης.

Πάντως, τα όρια αυτά ηλικίας, πλήρους ή μειωμένης σύνταξης, δεν έχουν εφαρμογή σε κάθε περίπτωση που θεμελιώνεται δικαίωμα σύνταξης σε περισσότερους από ένα φορέα ταυτόχρονα ή μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την έκδοση της συνταξιοδοτικής απόφασης από τον πρώτο φορέα (ν.2150/93 άρθρ. 19 παρ. 6).

9.-Υπολογισμός του ποσού της σύνταξης από τα

Ειδικά Ταμεία.-

Οι συντελεστές που προσδιορίζουν τη βασική σύνταξη σε κάθε ειδικό Ταμείο είναι, όπως συμβαίνει και στο ΙΚΑ, δύο:

- Οι συντάξιμες αποδοχές ή συντάξιμος μισθός.
- Το ποσοστό σύνταξης επ'αυτού.

Μετά το ν.3029/2002 οι συντελεστές αυτοί υπολογίζονται με διαφορετικό τρόπο σε αυτούς που θα ζητήσουν σύνταξη με αίτησή τους που θα υποβληθεί μέχρι 31.12.2007 από εκείνους που θα ζητήσουν τη σύνταξη μετά την εν λόγω ημερομηνία.

Θα ισχύσουν μάλιστα οι δύο αυτοί τρόποι, υπολογισμού, ανεξάρτητα εάν ο κλάδος σύνταξης ενός εκάστου ειδικού Ταμείου, πλην του ΤΣΠ-ΤΕ, ενταχθεί ή όχι στο ΙΚΑ, όπως προβλέπει η σχετική νομοθεσία. Η διαφορά είναι αισθητή, αφορά στους "παλαιούς" ασφαλισμένους και αξίζει τον κόπο να την αναλύσουμε χωριστά:

Α' Για όσους ζητήσουν σύνταξη μέχρι 31.12.2007.

α' Συντάξιμες αποδοχές.

Μολονότι για την κατηγορία αυτή οι εισφορές υπολογίζονται εφ'όλων των αποδοχών (βλ. Κεφ. Ι παρ. Β/3/α), για την εξεύρεση των συντάξιμων αποδοχών λαμβάνεται μέρος τούτων, σαφώς και περιοριστικώς από τα Καταστατικά απαριθμούμενο.

Η διαφορά αυτή μεταξύ υπέρτερων αποδοχών υποκειμένων σε εισφορά και μικρότερων ομοίων για τον υπολογισμό της σύνταξης, κρίθηκε ότι δεν αντιβαίνει προς το Σύνταγμα⁽²²⁾.

Όμως, οι συντάξιμες αυτές αποδοχές δεν είναι πανομοιότυπες σε όλα τα εξεταζόμενα ειδικά Ταμεία. Εμφανίζουν διαφορές που συνθέτουν την ακόλουθη εικόνα.

ΤΣΠ-Τρ.Ελλάδος.

Στο Ταμείο αυτό σχετικώς τελευταία με την ΑΥΕΚΑ Φ45/709/2000 (ΔΕΝ 2000 σ.813) επήλθαν στο συγκεκριμένο θέμα αλλαγές οι οποίες, σε συνδυασμό με τις παλαιότερες Καταστατικές διατάξεις ορίζουν ότι ο συντάξιμος μισθός αποτελείται:

- Από το Βασικό μισθό
- Το επίδομα πολυετούς υπηρεσίας
- Το επίδομα βαθμού ή θέσεως και
- Το Επιστημονικό επίδομα.

Ειδικά, για τους Διευθυντές και Υποδιευθυντές της Τράπεζας, οι συντάξιμες κατά τα ανωτέρω αποδοχές προσαυξάνονται κατά 20% στο διευθυντή και κατά 15% στον υποδιευθυντή. Τα ποσοστά αυτά αυξάνονται σε 35% και 25% αντίστοιχα, όταν πρόκειται για Διευθυντές και Υποδιευθυντές που αποχώρησαν ήδη ή θα αποχωρούν στο μέλλον από την υπηρεσία τους για τους εξής λόγους:

- Λόγω θανάτου ή πλήρους ανικανότητας προς εργασία.
- Λόγω καταλήψεώς τους από το όριο ηλικίας, εφόσον διετέλεσαν για ένα εξάμηνο Διευθυντές ή Υποδιευθυντές και
- Για οποιαδήποτε άλλη αιτία, εφόσον διετέλεσαν Διευθυντές ή Υποδιευθυντές για ένα έτος ή για παραπάνω από ένα εξάμηνο υπό την προϋπόθεση όμως ότι έχουν συμπληρωμένη συντάξιμη υπηρεσία 35 ετών.

Τους υπαλλήλους των δύο αυτών βαθμών η ως άνω υπουργική απόφαση θέτει και τον όρο ότι οι συντάξιμες αποδοχές τους, πλην των λόγω θανάτου αποχωρούντων "δεν είναι δυνατόν να είναι κατώτερες από τις κάθε φορά συντάξιμες αποδοχές του ασφαλισμένου που έχει ενταχθεί στο καταληκτικό κλιμάκιο του κύριου προσωπικού του ενιαίου μισθολογίου των Τραπεζών".

Τέλος, να συμπληρώσουμε, για την ολοκλήρωση του θέματος, ότι στην περίπτωση που ασφαλισμένος εξέρχεται με τον βαθμό του Διευθυντή και δεν συγκεντρώνει τις παραπάνω χρονικές προϋποθέσεις στο βαθμό αυτό, δικαιούται συντάξεως Υποδιευθυντή εφόσον έφερε το βαθμό αυτό πριν από τον διορισμό του ή την προαγωγή του στο βαθμό του Διευθυντή και εφόσον στο βαθμό του Υποδιευθυντή συγκεντρώνει τις παραπάνω χρονικές προϋποθέσεις αφού συνυπολογισθεί γι' αυτό και ο χρόνος που είχε αυτός στο βαθμό του Διευθυντή.

ΤΣΠ-ΕΤΕ

Στο Ταμείο αυτό ως συντάξιμες αποδοχές νοούνται:

- α. Ο εκάστοτε βασικός μισθός του βαθμού με τον οποίο εξήλθε ο ασφαλισμένος της υπηρεσίας.
- β. Οι προσαυξήσεις λόγω παραμονής στον αυτό βαθμό (προσαυξήσεις βαθμού).
- γ. Επίδομα πολυετούς υπηρεσίας.
- δ. Επιστημονικό επίδομα.
- ε. Επίδομα βαθμού

Ανώτατο όριο στις ως άνω αποδοχές δεν τίθεται.

ΤΣΠ-ΑΤΕ

Από το Καταστατικό του Ταμείου ως συντάξιμες αποδοχές νοούνται:

- α. Ο εκάστοτε μισθός βάσης, κατ'αντιστοιχία του "βασικού μισθού" του ΤΣΠ-ΕΤΕ.
- β. Επίδομα πολυετούς υπηρεσίας.
- γ. " βαθμού και
- δ. " Επιστημονικής απόδοσης.

Οι προσαυξήσεις λόγω παραμονής στον αυτό βαθμό, περί των οποίων τα στοιχ. β' ανωτέρω του ΤΣΠ-ΕΤΕ δεν περιλαμβάνονται στις συντάξιμες αποδοχές. Πέραν αυτού το Καταστατικό (άρθρ. 18 παρ. 2 στοιχ. α', όπως τροποποιήθηκε) ορίζει ότι "Σε καμιά περίπτωση για τον καθορισμό της σύνταξης δεν μπορεί να ληφθεί "μισθός βάσης" (στοιχ. α' ανωτ.) ανώτερος του αντίστοιχου μισθού βάσης του βαθμού Δ/ντή της ΑΤΕ που ισχύει κάθε φορά".

ΤΑΠ-ΕΤΒΑ

Ισχύουν στο Ταμείο αυτό ως "συντάξιμες αποδοχές" ό,τι και στο ΤΣΠ-ΕΤΕ ανωτέρω, με τη διαφορά ότι αντί του επιδόματος βαθμού, το ΤΑΠ-ΕΤΒΑ το ορίζει ως "Επίδομα θέσεως" (ΒΔ 207/65 άρθρ. 16 και ΠΔ 142/85 άρθρ. 1 παρ. 1).

ΤΑΠΙΛΤ

Ορίζονται και στο Ταμείο αυτό οι "συντάξιμες αποδοχές", όπως ισχύουν στο ΤΣΠ-ΕΤΕ χωρίς όμως πρόβλεψη για προσαυξήσεις λόγω παραμονής στον αυτό βαθμό (περίπτ. β' το ΤΣΠ-ΕΤΕ).

Προστίθενται όμως στο ΤΑΠΙΛΤ:

- Προσαυξήσεις της ΣΣΕ της 14.10.81.
- Επίδομα Εθνικής Αντίστασης.

Επίσης προβλέπονται στις "συντάξιμες αποδοχές" των νυκτοφυλάκων και καθαριστριών ορισμένες ειδικές προσαυξήσεις.

Πάντως για κάθε Ταμείο λαμβάνονται υπόψη τα ως άνω είδη αποδοχών ως είχαν προσδιορισθεί και καταβάλλονταν κατά το μήνα εξόδου από την υπηρεσία. Το κάθε Καταστατικό αντιμετωπίζει αρκούντος ικανοποιητικά και τα προβλήματα που αναφύονται από αναδρομική μισθολογική και βαθμολογική αποκατάσταση και τα συναφή θέματα.

β. Ποσοστά σύνταξης.

Στις ως άνω συντάξιμες αποδοχές του μήνα εξόδου για κάθε έτος Σ.Υ., για τους ασφαλισθέντες οπουδήποτε μέχρι 31.12.1992 αντιστοιχεί ποσοστό σύνταξης 2,286% έτσι ώστε με 35 έτη Σ.Υ. να αναλογεί σύνταξη 80% (2,286X35) των συντάξιμων αποδοχών⁽²³⁾. Πέραν αυτών τα Καταστατικά των Ταμείων δεν προέβλεπαν περαιτέρω αύξηση. Όμως, η παρ. 11 του άρθρου 9 του ν.1976/91 ορίζει ότι όσοι παραμένουν στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση 35ετούς Σ.Υ. η σύνταξη αυξάνεται κατά 1/50 για κάθε έτος υπηρεσίας πέραν του 35ου.

Β'. Για όσους ζητήσουν σύνταξη από 1.1.2008 και μετά.

Όπως ήδη σημειώσαμε τα ανωτέρω στην περίπτωση Α' ισχύουν για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.1992 εφόσον θα καταστούν συνταξιούχοι με αίτησή τους που θα υποβληθεί μέχρι 31.12.2007. Όσοι από αυτούς θα συνταξιοδοτηθούν, με αίτηση που θα υποβληθεί, από 1.1.2008 και μετά, θα βρεθούν προ νέου νομικού καθεστώτος. Πρόθεση του νομοθέτη είναι από το 2017 και μετά, αφενός το ποσοστό συνταξιοδότησης για 35ετή ασφάλιση να ανέρχεται σε 70% του Συντάξιμου Μισθού (Σ.Μ.), όσο είναι και μένει για το ΙΚΑ και αφετέρου ο Σ.Μ. να υπολογίζεται με το μέσο μισθό της τελευταίας πενταετίας. Όλα αυτά επέρχονται σταδιακά από 1.1.2008 και μετά, ως εξής:

Η μηνιαία σύνταξη από τα ειδικά Ταμεία κύριας ασφάλισης όσων έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1992 στην ασφάλιση, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται από 1.1.2008 και μετά καθορίζεται σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης και μέχρι τα 35 έτη και υπολογίζεται:

Πρώτο: Για το μέχρι 31.12.2007 χρόνο ασφάλισης επί των αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, σύμφωνα με τις ισχύουσες για κάθε φορέα καταστατικές ή γενικές διατάξεις, μη υπολογιζομένων των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς.

Δεύτερο: Για το από 1.1.2008 και μετά χρόνο ασφάλισης η σύνταξη υπολογίζεται επί του εκάστοτε ισχύοντος ποσοστού του "μέσου όρου των αποδοχών" τις οποίες έλαβαν κατά τα πέντε πλήρη έτη που προηγούνται του μήνα που υποβάλλεται η αίτηση για συνταξιοδότηση. Το ποσοστό σύνταξης, που είναι 80% για όσους συνταξιοδοτηθούν μέχρι 31.12.2007, σε όσους συνταξιοδοτηθούν μετά το έτος 2008 ορίζεται σε 79% μειούμενο κατά μία ποσοστιαία μονάδα για καθένα από τα επόμενα έτη συνταξιοδότησης και μέχρι το 70% για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

Όσον αφορά το μέσο όρο αποδοχών νοείται το ηλικίο της διαίρεσης των αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, χωρίς τα δώρα εορτών και το επίδομα αδειάς, κατά τα 5 ανωτέρω έτη, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης της ίδιας περιόδου.

Αν στην ανωτέρω χρονική περίοδο δεν έχει πραγματοποιηθεί απασχόληση σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών, για τον προσδιορισμό του μέσου όρου των αποδοχών συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστές αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Οι αποδοχές της 5ετίας, πλην των αποδοχών του τελευταίου έτους πριν την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων, που καθορίζεται από την εισοδηματική πολιτική για τα Ταμεία μισθωτών.

Ειδική πρόβλεψη έκανε ο νομοθέτης γι'αυτούς που θα ζητήσουν σύνταξη στην πρώτη πενταετία (2008-2012). Όρισε γι'αυτούς ότι λαμβάνεται υπόψη το ηλικίο της διαίρεσης των συντάξιμων αποδοχών που έλαβαν τους μήνες από 1.1.2008 μέχρι και το μήνα που προηγείται του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης της ίδιας περιόδου.

Η νέα μέθοδος έχει ως αποτέλεσμα η σύνταξη αυτών που θα συνταξιοδοτηθούν με αίτηση που θα υποβληθεί από 1.1.2008 - 31.12.2017 θα αποτελείται από δύο επί μέρους ποσά, τα οποία αθροιζόμενα θα μας δίνουν το τελικό ποσό της μηνιαίας σύνταξης.

Γ' Προσαυξήσεις Οικογενειακών βαρών.

Στους συνταξιούχους λόγω γήρατος και αναπηρίας των Ταμείων κύριας σύνταξης των τραπεζοϋπαλλήλων καταβάλλονται οικογενειακά επιδόματα, που είναι καθορισμένα σε ποσοστά, επί της καταβαλλόμενης σύνταξης, όμοια σε όλα τα αντιστοιχα Ταμεία, με ελαφρές αποκλίσεις από Ταμείου σε Ταμείο, ως προς τις προϋποθέσεις (όρια ηλικίας τέκνων κλπ) για την καταβολή τους.

Τα επιδόματα αυτά είναι καταβλητέα στους ήδη συνταξιούχους είτε ενταχθεί ο κλάδος σύνταξης του Ταμείου τους στο ΙΚΑ είτε όχι, αλλά θα καταβάλλονται και σε αυτούς που θα εξέλθουν σε σύνταξη στο μέλλον πριν ή μετά την 1.1.2008.

Τα εν λόγω επιδόματα διακρίνονται σε οικογενειακά και τέκνων.

α. Επίδομα οικογενειακό (συζύγου).

Αυτό καθορίζεται σε ποσοστό 10% υπολογιζόμενο στο ποσό της σύνταξης που καταβάλλεται.

Το επίδομα καταβάλλεται σε κάθε έγγαμο συνταξιούχο λόγω γήρατος ή αναπηρίας, αδιαφόρως εάν ο έτερος σύζυγος (γυναίκα ή άνδρας) εργάζεται ή συνταξιοδοτείται. Σε περίπτωση, όμως, που λυθεί ο γάμος η καταβολή του διακόπτεται, εκτός και αν:

- Υπάρχει άγαμο τέκνο το οποίο δεν συμπλήρωσε το 21ο έτος της ηλικίας.
- Συμπλήρωσε το 21ο έτος της ηλικίας, όχι όμως το 24ο τοιούτο και εξακολουθεί τις σπουδές του σε Σχολές της ημεδαπής αναγνωρισμένες από το Κράτος ή σε όμοιες της αλλοδαπής και δεν εργάζεται.
- Συμπλήρωσε και το 24^ο έτος της ηλικίας αλλά είναι οριστικώς και εξ ολοκλήρου ανίκανο για οποιαδήποτε εργασία πριν τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας και στερείται επαρκών πόρων για τη συντήρησή του ή αξιολογής περιουσίας.

β. Επιδόματα τέκνων.

Στο συνταξιούχο λόγω γήρατος ή αναπηρίας, καταβάλλεται επίδομα τέκνου σε ποσοστό 5% για κάθε παιδί, το οποίο υπολογίζεται επί του εκάστοτε ποσού της σύνταξης.

Το επίδομα καταβάλλεται εφόσον το παιδί δεν ερεγάζεται και συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να συνταξιοδοτηθεί σε περίπτωση θανάτου του συνταξιούχου⁽²⁴⁾.

Η καταβολή διακόπτεται όταν το παιδί συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας αγόρι - κορίτσι ή το 24^ο έτος σε περίπτωση συνεχίσεως των σπουδών σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν ασκεί επάγγελμα ή δεν λαμβάνει σύνταξη από δική του εργασία⁽²⁵⁾. Το όριο ηλικίας δεν ισχύει εάν το παιδί είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία εφόσον η ανικανότητα επήλθε πριν από τη συμπλήρωση των ως άνω ορίων ηλικίας.

Υποσημειώσεις Κεφ. ΙΙΙ.-

(1) Βλ. Διάκριση **άμεσου** και **έμμεσου** ασφαλισμένου ανωτ. "ΕΙΣΑΓΩΓΗ" περίπτ. Α'2.

(2) Για τους "παλαιούς" ασφαλισμένους η μειωμένη σύνταξη στο ΙΚΑ ίσχυε ανέκαθεν με το α.ν.1846/51 άρθρ. 28 παρ. 5, όπως αντικ. με το ν.1902/90 άρθρ 27 παρ. 1 στοιχ.β' και δ'. Βλ. και ν.2556/97 άρθρ. 25 παρ. 1. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται σε συνδυασμό με το ν.3029/2002 άρθρ. 2 παρ. 12.

Στους ασφαλισμένους σε ειδικά Ταμεία ο θεσμός της μειωμένης σύνταξης τέθηκε το πρώτο σε εφαρμογή με το ν.2084/92 άρθρ. 48 παρ. 6 στοιχ. γ-ε, σε συνδυασμό πάντοτε με το ν.3029/2002 άρθρ. 2 παρ. 12.

(1) Θεσμικούς αποκαλούμε στο προκείμενο θέμα χάριν συντομίας τους ν: 1902/90 (ΔΕΝ 1990 σ.1038), 1976/91 (ΔΕΝ 1991 σ.1265) και 2084/92 (ΔΕΝ 1992 σ.11041), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

(2) Βλ. Φ.Χατζηδημητρίου - Γ. Ψηλού: Ασφαλιστική Νομοθεσία 1991, έκδ. ΔΕΝ, σ.368. Όμως εγένετο δεκτό από τη νομολογία ότι για λόγους ίσης μεταχείρισης το αυτό δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί από το χήρο ή το διαζευγμένο πατέρα που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου (Εφ.Αθ.821/93 ΕΔΚΑ 1994 σ.688 και ΣτΕ 1379/98 ΔΕΝ 1999 σ.173).

(3) Βλ. τις χώρες αυτές σε σχετικό σημείωμά μας στο ΔΕΝ 1998 σελ. 664. Προστίθεται η Συρία (Ν.2922/2001 και Εγκ. ΙΚΑ 56/2002).

(4) Τα Τ.Η. των ασφαλιστικών κλάσεων αλλάζουν κατ'έτος (βλ. σημείωμά μας στο ΔΕΝ 1999 σελ. 603). Επομένως οι "συντελεστές" αυξήσεως των αποδοχών των επομένων περιόδων δεν μπορούν να προβλεφθούν από τούδε.

(5) Βλ. τη χρησιμότητά της στην περίπτ. 4/δ/ββ κατωτέρω.

(6) Οι ασφαλιστικές κλάσεις από την 1η έως και 4η δεν περιελήφθησαν στον ΠΙΝΑΚΑ, διότι στερούνται ενδιαφέροντος λόγω χαμηλού ύψους αποδοχών που δεν απαντάται σήμερα, σε πλήρη απασχόληση

(7) Ν.2084/92 άρθρ. 51 παράγρ. 4 ΔΕΝ 1992 σελ. 1041 και Εγκ. ΙΚΑ 38/93 ΔΕΝ 1993 σελ. 1031 και 60/94 ΔΕΝ 1995 σελ. 314.

(8) Βλ. αυτή εν τέλει του ΠΙΝΑΚΑ Β΄ της περίπτ. 4/α.

(9) Δεν αφορά στο Τραπεζικό χώρο. Βλ. μελέτη μας ΔΕΝ 2001 σελ.1153.

(10) Βλ. κατωτ. κεφ. XII.-

(11) Τέτοιες κατηγορίες είναι: τακτικοί υπάλληλοι ΝΠΔΔ, προσωπικό αεροπορικών επιχειρήσεων, οικοδόμοι, προσωπικό καθαριότητας ΟΤΑ, ηθοποιοί μελοδραματικού θεάτρου-μουσικοί πνευστών οργάνων - χορευτές - χορεύτριες, απασχολούμενοι σε υπόγειες στοές μεταλλείων - ορυχείων - εξόρυξη αμιάντου και εναέριες και υποθαλάσσιες εργασίες.

(12) ΣτΕ 4224/87 ΕΔΚΑ 1988 σ.219, και 4117/87 ΕΔΚΑ 1988 σ.329.

(13) Σχετικές διατάξεις επανυπολογισμού της σύνταξης και την προσαύξηση της με επίδομα απόλυτης αναπηρίας ν.1759/88 άρθρ. 27 παρ. 5.

(14) Υπενθυμίζουμε ότι **Ειδικά Ταμεία** χαρακτηρίστηκαν, τα Ταμεία κύριας και επικουρικής σύνταξης: του προσωπικού των Τραπεζών, το ΤΑΠ-ΟΤΕ, το ΤΣΠ-ΗΣΑΠ και η Διεύθυνση Ασφάλισης Προσωπικού της ΔΕΗ, (ν.1902/90 άρθρ. 10, όπως αντικαταστάθηκε με το ν.1976/91 άρθρ. 9), καθώς και τα: Ταμείο Συντάξεως και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιρισμών Οργανώσεων (ΤΑΥΣΟ) και Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρείας "Η ΕΘΝΙΚΗ" (ΤΑΠΕ) - ν.2084/92 άρθρ. 48 παρ. 3.

Για την εφαρμογή του ν.3029/2002, τα αυτά ως άνω Ταμεία επαναχαρακτηρίστηκαν ως ειδικά (άρθρ. 2 παρ. 1).

(15) Βλ. ως προς την έννοια του όρου "θεσμικοί νόμοι" ανωτέρω υποσ. 3.

(16) Η αλλαγή τρόπου υπολογισμού της σύνταξης στους ασφαλισθέντες από 1.1.1983-31.12.1992, που θέσπισε ο ν.1976/91 άρθρ. 9 παρ. 4 και όριζε αντί από τα 35μππα τα 50στά, κλιμακούμενα, καταργήθηκε από 1.1.2003 με το ν.3029/2002 άρθρ. 2 παρ. 10.

(17) Πριν από τους "θεσμικούς νόμους" με τις Καταστατικές διατάξεις, οι **άνδρες** τραπεζοϋπάλληλοι, ασφαλισμένοι στα ειδικά Ταμεία, εδικαιούνται σύνταξης:

α. Μετά 30 ετών Σ.Υ. ασχέτως ηλικίας.

(Η προϋπόθεση αυτή έπαυσε εφαρμοζόμενη. Αντ'αυτής ισχύει 25ετή Σ.Υ. και ηλικία 55 ετών-, όπως αναλύεται στην παρούσα περίπτ. α΄.

β. Μετά 25 ετών Σ.Υ. και συμπληρωμένο το 55ο έτος της ηλικίας.

(βλ. ανάπτυξη κατωτέρω περίπτω. ββ).

γ. Μετά 20 ετών Σ.Υ. και συμπληρωμένο το 60ό έτος της ηλικίας.

(Όσοι ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982 και μέχρι 31.12.1992 πραγματοποίησαν 20ετή Σ.Υ. έχουν θεμελιωμένο το δικαίωμα σε σύνταξη, αλλά αξίωση στο ποσό αυτής απαιτούν από της συμπλήρωσης του 60ού έτους της ηλικίας.

Αντί τούτου μπορούν να κάνουν χρήση των προϋποθέσεων της προηγούμενης περίπτωσης - 25ετή Σ.Υ. και 55ο έτος ηλικίας).

Δεν περιγράφονται οι περιπτώσεις σύνταξης λόγω καταλήψεως από το όριο ηλικίας και λόγω απολύσεως, για τις οποίες βλ. επόμενο στοιχ. β΄.

(18) Για τις μητέρες με 3 παιδιά βλ. κατωτ. περίπτ. 5/γ.

(19) Κατά το μέρος που η Καταστατική διάταξη προβλέπει απώλεια του δικαιώματος σε σύνταξη λόγω ποινικώς κολάσιμης πράξης κατά της Τράπεζας, κρίθηκε ότι στερείται νομοθετικής εξουσιοδότησης και ως εκ τούτου παρίσταται ως αντισυνταγματική (ΣτΕ 1313/90, ΔΕΝ 1991 σ. 69).

(20) ΣτΕ: 2183/80, 12/82, 2263/82, 4427/84, 4340/85, 1948/92, 3145/92, 3519/92, 4110/95 και Α.Π. 739/67, 450/78.

(21) Για τους υπαχθέντες στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα το πρώτον

από 1.1.83-31.12.1992 η μηνιαία σύνταξη καθοριζόταν σε πενήτηκοστά επί του 80% του ως άνω μέσου όρου συντάξιμων αποδοχών. Η μέθοδος αυτή υπολογισμού, η οποία απέδιδε συγκριτικά μικρότερη σύνταξη σε πρόσωπα με λιγότερη της 35ετίας ασφάλιση, καταργήθηκε (ν.3029/2002 άρθρ. 2 παρ. 10).

(22) Βλ.Κεφ.Υ. παράγρ. Γ΄, περίπτ. 2/β.

Τα όρια ηλικίας τέθηκαν όπως προσδιορίζονται από την παρ.1 του άρθρ. του ν.2556/97 την οποία πραθέτουμε ως έχει στο κεφ.Υ. παρ. Γ΄ περίπτ.2/β κατωτέρω.